Ketabton.com

ورانګه

یوه ورانګه په لاس ورشي
آدم ولاړ شي قدم وړاندي
بیا پیړه په ځای ولاړ وي
او تیري وي لاندي باندي

ګوهر رحمان ګوهر

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورانګه

دکتاب نوم : ورانګه
ویناوال : ګوهر رحمن ګوهر
دچاپ کال : ۱۹۸۹
خطاط : نورالدین «هنریار»

بسم الله الرحمن الرحیم

په ویاړ

د هغه ټولو زمریالو
چې د بنیاد مو د ښتونو ځنی
تبځندی د پښو ځولانی او د -
لاسونو ولچکونه پری کوی او دا
رنګ آدمزاد خپل قجیر قامت
ته ورجګوی او ژوند نور
غوځانګن کوي.

PROPERTY OF ACKU
7550

ځوک یې ولې خپل قسمت کړي

کومه ورځ چې نوربدل[1] شي

ځان په ښش ولې لیکه[2] کړي

چې په شتوکې اوډ ریدی شي

څه په سر آسمانونو یې

که آسمان ځمکه کیدی شي

په مټ څه لره سر په ده

چې په مټ ړغونیدی شي

په خرډک[3] دي ولې سود[4] شي

چې په خپږ نښتریدی شي

د پړو[5] ټل[6] ته ولې پلی[7]

له بریالو چې ملیدی[8] شي

د باز اداره هنر دي نه نه ده

که نه یې چټی بازیدی شي

لیت او لار چې د میړه وي

فطرت ټول ولجه کیدی شي

۱- نوربدل = بدلیدل، ۲- لیکه = حساب، ۳- خرډک = یوبوټی، ٤- سود = مطمئن

۵- پره = ماتې خوړل، ٦- ټل = ډله - جمعیت، ۷- پلتل = یوځای کیدل، ۸- ملتل = ملګیدل

که سوارهٔ لوی فرعونان دي
که کلیم ع شي کونډه یدی شي
د بری لاري بند نه دي
که له سره څوک تیریدی شي

○

لوی کتاب د میړښکارانو
ګډه په وینه کي د خانان کا
بیا د ختو کوکوستان ټول
الوتونکی باتوران کا

○

د کلیم دو دو نه خپل کا
رانسکوره زورجهان کا
پرېباسلی او نتلی[1]
د دوران قهرمانان کا

○

هغه څوک چي میړه خپل دی
تېنګ په ننګ او په خپل ځېل[2] دي
د زمرو مارڅي[3] یې ژوند دی
چي د ښنوزمرو د سپل دی

۱-نتلی= ناتارشوی، ۲-ځېل= هوډ، ۳-مارڅي= ښکار.

ترږمې وینې دی سکروټې
ترږمې وینې هم رامبېل[1] دی

د خپل تڼکې دې پاتې شوې
په کولنډه[2] دی که په سنبل دې

رشی ځنګه بې ګونډی[3] شي
چې ځانګې[4] همه رشپېل[5] دي

دا طبیب به دې ځنګ روغ کړي
چې بې چارې د شا خېل[6] دي

چې د دروزې[7] بې تښې وي
په وینو پړاته غلبېل دې

چې جامه یې کاسیرې[8] وي
څه په چېل[9]، څه که بې چېل دي

د باتور انګې[10] وروستې ده
مشرې که په چارخویل[11] دي

۱- رامبېل = یوګل، ۲- کولنډه = کټخه چې دغویي، څاروي څښتن یې اچوي چې د آزاد ګرځېدو نه یې منع وساتي، ۳- ګونډی = کا منی ګټې - خلیل، ٤- ځانګې = درې غابښې ۵- رشپېل = چې دغلې رشی پرې بادوي، ٦- شاه خېل = چې شاه خلیل کوي یعنې ځرمنه شخ شخ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = دغمو ونډه - تیلی، ۸- کاسیری = بد لمنی ۹- چېل = پروني، ۱۰- انګې = یوه لوبه چې وایي انګې انګې مل دی څوک دی ،
۱۱- چارخویل = قرقره

نه د دین، نه د سا[1] دین دي
خوار متازه د سوئیل[2] دي
شاید بیا خلیل زرغون کړي
"مومنان" تول آذرخیل دي

کلیمه لویه کیمیا ده
لا نا پوهه پر دنیا ده
ژوند په هر اړیکي وي چې
کلیمې ته یې اړتیا ده

د جهان د سمام[3] پېښې
وړې تندي باندې مېړونه
د ملخې نه کله کېږي
د باتور، د باز کارونه
ننګیالي په دار بر سېره
غوړوي خپل منبرونه
په پاخون چې "زه یم" نه کړي
خوشې پوچ هغه مونځونه

۱- سادین = اروَلی څمکه، ۲- سوئیل = دریمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس - توزیع

په جرګه کار چې لر و بر کړي
بلالي هغه بانګـ(۱)ـونه
چې دا ځمکه دخدای کور کړي
دي هغه دښمنتن مـلـونه

ننګيالي دي شاه ميړونه
لکه حق يې کړې وړه وي
د ننګيال په مټ، په توره
دلته اړ دښمنتن کړه وي
خولې ماتې په فرعون کړي
د ننګيال د مزري زړه وي
تور(۲)ښنګلونه خوندي وي
حق ننګي يې غرين کړه(۳) وي
ساه يې واچوي جوش(٤) کې
له پيړو پيړو چې مړه وي
د ناحق وړه(۵) نتول پړه کړي
وړه هغه کړي، چې تل پڅ وي

۱- بانګونه=آذانونه، ۲- تورښنګلي= باطل کاره، ۳- غرين کړه= قلا- سنګو
٤- جوښه=تنه ، ۵- وړه= بريالي.

○

د ګیدړ په اوړو نه شي
چې په غړمب د شنو زمرو شي

په تسپو موسلو نه شي
چې په تورو، په نېزو شي

په منښتو(۱) نه بودېږي
چې په وینو په خولو شي

چې د باز شوغي ته اړ وي
هغه څنګ له تو تکو شي!

ننګیالي یې شي ګولۍ
چې په دار، په غرغرو شي

د تاریخ بهیر ګړولی
کله څوک بې هوډیالو شي؟

د راسمنو چارې کله
د نارامو(۲) په لینګو شي

د ژوندون د میدان ګټې
په ډال غاړو توریالو شي

د څیرک میړانه کله
له درست کلي د رندو شي

۱- منښته = زیارتونو ته د ورو د پاره په ځان څه منل، ۲- نارام = ناغیږ - ناراست .

چې رنځور باویړې[1] وکړي

پو چې هیلې د دارو شي

آدم وګوره ای مارکسه!

کله یې سود په کور کو شي

د ځانګو د کوچنی نمرې[2]

پوره څه رنګ په ځلمو شي

چې د نمر د روناوي ويي

رون په ښنګ په اورکو[3] شي

عقل څه خوني آتي دی

راسوري[4] په خپلو ملو شي

د ځیرک سر پوره والی

د حري په سیپارو شي

چې له مال خبره واوري

پت په سربندي پاله شي

کائنات چې په منګل کړي

دا سرې سرې باله شي

۱- باویړې = بابیړې = د نارو غی بیا تاندیدل، ۲- نمرې = جامې، ۳- اورکي = اوربلکی

٤- راسوري کیدل = راکرځیدل - راخلاصیدل - راختل.

لوښتې نه تلي صبا څوک

هم یو «زه یم» به تاله شي

ښکلې هغه چې ښېوه[1] يې

یو د «زه یم» په پساله شي

زه یم هرکله څلمی دی

دې وجود چې زوړ ځاله شي

هغه ورځ به ستر سحروي

چې دا ځمکه یو کاله[2] شي

په یولوی سین کې غرپلی

چرې، چړ، لښتې، وياله شي

دکتاب حدماتی مه شي

هره لاره چې تړي

چې دژوند دخیره نه وي

ورانوه لاړې زړې

حق به هله مېشته وکا

لومړی غیرچې وشړې

یا سرې یاد څرې شه

حق ناحق ولې ولړې

۱- ښېوه = دول- ښایسته والی، ۲- کاله = کور

زبیښاکیان چې له مینځ ورک شي

پړکنې به شي مړې

لوی آتیان لکه اوکړ(۱) کړې

د جګ غر تیږې وړې

○

ستور ښارکو دواړه کسي

په ښارلو کړل تنهاکې

سړی ووټ یې چرته بیاموند

برد ستورو په دنیاکې

○

له کاروړو او له شکو

سره زر و سپین کل کیږیکړو(۲)

الوول حق و ناحق دی

څنګ تراوسه سترګوړو؟

○

د بوذر(۳) د کندې خلق

د آذر و د کندې دې

که هرڅو مخ په کعبه دې

له بتانو پیوندې دې

۱- اوکړه د ښارو د خوړلو نه وروسته پاتې کېدونکې گیاه یا تاڼتې، ۲- کیږیکره کیږې کوونکې

جوړوي د ښيښو مېـنې[1]
ځيرکان خوښېبه کـړوي
د وختونو په ناتـار کې
چې يې وکوري د بـړ[2] وي

○

د وجود نيستي بـلا ده
پرې له سوخت مارکسان ژاړي
سر نيستي ده د نيش[3] "زه يم"
د وه نيستي کليمان ژاړي

○

رغانه د تـوکـو تـوکـو
د صورت هسې د وړيـږي
ولې "زه يم" يو تـوکـيز[4] دی
يو تـوکيزی نه نـړيـږي

○

حيواني وجود ځه دیـ ؟
د حجرو[5] الوولتيـا ده
او حجرې د خاورين توکو
خپل ترمينځه اتحولتيـا ده

١- مېنه = کور، ٢- د بړ = سنګسار، ٣- نيش = ناشته - نيشت، ٤- يوتوکيز = د يو توکی نه جوړ - چې کوم ونيزه نه وي، ٥- حجره = Cells - ژوندينکی.

دا خاورینه واره تـــوکي

د بړیښنکو غونې دي

او بړیښنکو ته چې ځیر شي

تشي تړقنده ځپې دي

○

د یـن همه واره سره زړدی

مذهبونه ټول زړ نیـــخ

د یـــن ژوندون کاندی غورځانګه

مذهبونه یې چارمیخ

○

ګـــرلاسی کندوان یې ډک شـول

چې جَب جوب شـول په خـولوکي

ځارله هغـــو تـــوریــــالیو

چې په خـیـز دي سرشیـږو(۱) کې

غوره(۲) ټوله دې په ځــــان بڼده

تش لمـــن که یې پسـرلو کې

ساده ګــوري ملغـــلري

ځسا ډنډوکو، خرخـوړو کې

۱- سرخیږی = سرپره ، ۲- غوره - تومت - ګرَم والی - ملامته

دا چې ګواښ په ستورو کېږي
ته هم زوره څه نېزوکي
څه ناویاته چاره وکړه
مېړنیه! په تلو تلو کې

ګوړیمار[۱] چې د بمبل وو
هغه سر په مُونډو[۲] دی
کړولی[۳] چې یې د باز وې
په لولکو په شوغو دی
چې د برید او د غدې وُ
د تسپو د موسلو دی
چې جرګې پرې ښایسته وې
هغه شرم د جرګو دی
چې خښتن د لوی اخور وُ
اوس د پوچو کښېدو دی
د تیرو تورو بوُر[٤]کی وُ
د بې سترګو د کنډو[۵] دی

۱- ګوړیمار = دا تمان د مخې په لوبه کې په بمبل (په سرکې) د کوړې (حلقې) د ننه تګې ویشتونکی
۲- مونډه = د مخې په لوبه کې په بُت د تیلی ختې نه ښکته وچې ګټې لوټی، ۳- کړولی = د ښکار ځېرکولو، ښارلود پاره د باز تاویدل راتاویدل، ٤- بور = زمری، ۵ = کندی = چم، محلت.

د قرآن ځينې نامـــــنده
څه دخوشو عقيـــدو دی

بازداري يولـوی هــنر دی

ته په يو ښيله[1] بازداري
چې نه لـري جــــوړې
په نامه باندې ميشکاري[2]
تش غرېبازو وته ناستېږي
څه که ځوي د لوی بلاريې
ته مېرښکاره کړيږ غــــواړې
په ښه ښه مــــــرداري
يې په تـو منه له و يـــارلو
خو په چاروکې د ويار[3]ېي
له قــرآن نه غـيــر هـــــذا
بې صلوٰة مونځ گذارېي
کله سرکړیوان ته کوز کـړه
چې داولې دومـره خوار يې؟

۱- ښيله = د ځرمنې لاسمه چې د باز کښېنولو دپاره يې لاس ته اچوي، ۲- ميشکار = بلزوان، ۳-ويار = شـــرم.

چې پټولنه قرآني وي
دا سرې به شهسرې[1] وي
دا تنزري تاروګې به
بيا بازونه وهندي وي
دا پربوتي، دا اِنسټ[2] به
بيا ښنسترې آسماني وي
چې نومرې په قام قام دي
بيا به ټول يو آدمځي[3] وي
د نن شخولې[4] او کاټې[5] به
صبا تورې او توبرې وي
په ونډې[6] ځمکې د نن به
نه ځمکوال، نه شيخ ملي وي
نه به پولې، نه بېلتون وي
نه نهـا، نه زمـاـيې وي
يو آدم، يو آدمتاله[7]
په کـښ رنګ به يو رنګي وي

---

۱. شهسرې = سترسرې، ۲. پرېوتي اِنسټ = بومتي دی، ۳. آدمځی = د آدم زامن،
٤. شخوله = درسته، ٥. کاټي = تيکی، ٦. ونډې = داسی حلال کړې ځلوې چې پکې خلقو
برخې (ونډې) ملستي وی، ۷. آدمتاله = ټولنه چې پکې د ځمکې ټول استوګنې (ځمکزی يا
آدمزی) راټول وی يا سره راټاله وي

آدمخوني[1] به یو کوروي
وران به کورکي کورکي وي
درناوی به وي په جسو
سپکاوي به بې جسي[2] وي
نه مړي نه به ښخبنتن وي
نه به غټ، نه به نري وي
نه کاواک، نه به بې واک وي
چې لله به ټولواکي وي
ټولنوال به ټولنوال له
رب، رحيم وي، او ولي وي
هم به يې کسب خالقي وي
هم توره[3] به يې رازقي وي
وی پاخون لکه یوتن به
یو تاله به مختکي[4] وي
له ختيځه ترلويديځه
به یو ستره ورورولي وي
په حدونود کتاب کې
به دعقل خپل مخي[5] وي

1- آدمخوني = ځمکه، 2- جسي = ورتيا - اهليت، 3- توره = قانون - تره - ترلې لاره - لاره، 4- مختکی = مخکې تګ، 5- خپل مخي = خپلواکی - آزادي.

سین، د غاړو په درنښت به
تل تر تله غرځنګي وي
یو ځاریږي به له ټولو
ټول له یوه به لوکي وي
له قبلو دې کډو وړو
به یوه کعبه مونډي وي[1]
له زرها اور او رکو به
دځړی یو رنهایي وي
سرې ټول به سره سیال وي
په فطرت[2] به یې ستروا کي وي

ستا خیری درست کائنات دی
ته لاکوز په خرخشوې[3]
پولې پولې ده لا ځمکه
خپل ترمینځه په دښنوې[4]
ژوندله تنه کډونیز دی[5]
ته ځان ځانی به ترخوې

۱- موندمه = راکسل ناوی - دغوبل دمینځ غوبۍ، ۲- فطرت = نیچر، دبنیا دم نږیږ نو ټول کائنات ۳- خرخشې = جګړه، ۴- دښمنه = دښمنۍ، ۵- کډوینې په کډه هستېدونکي.

څمکه یو کور څکه نه شه
ته ترټن د کورکوي
یوکور[1] په واړه آدم دی
تن په قام، په قبیلوي
د یوې حجرې زیږنده
د حجرو په بیل کلوي

ګړه بنا یو آدمتاله
وران کا پولې سرحدونه
د خپل تن حجرې کا ټولي
دا خوړه واړه قامونه
ستامرام یو ورورولي ده
نه ملکري ملتونه
یو بیرغ په څمکه جګ کا
کوز کا واړه بیرغونه
داوسلي د مرګ لاهو کا
سُر د امن کا تارونه
پدې څمکې ـ آدمځوني
بیا برسېر کا جنتونه

۱ـ کورمه ـ کورنۍ.

یو کتاب دی سرتوره[1] کا
نور ونغاړه کتابونه
بیا آزاد په آدمزاد کا
پارچاو[2] شوی نعمتونه

زول چا پېړه سورلوزي
ډېر ویزاره راپرېوځي
له دې چې قند نا تاربه
هم پاخه بښختې وځي

چې د ژروند ځله یې مړه شي
چې یې ساه دلینګو وځي
راخوره شي پرې دلوړو
او په خوله ځوځي ماځوځي

د قرآن دعوه خو داده
چې مؤمن په هرچا برّ دی
دعوه کېږي د کتاب کوره
د همه قامونو لر دی

۱- سرتوره = د سر قانون - اساسي قانون - بنسټیز قانون، ۲- پارچاو = ډب - بند.

د زردارو په تپولنې
دې کټونکي په بایلنې
د شته منو شته مني ده
د نیستمنو له نږ بیښنې
د مارو کوښي جوړېږي[1]
د تش بانو[2] له شرمنې
د زردار ماڼۍ ولاړې
د کارګر په تنې پلنې
د ډک لاس[3] سپینه جامه ده
د تش لاسو په ریمنې[4]
بده ورځ د لولنګرو[5]
دازل نه دی لیکنې
د باطل تولنه پایي
د مذهب په سرویڼځنې[6]

1- کوښي = پېزار، ۲- تش بامني = نیستمن، ۳- ډک لاس = چې لاس یې ډک وي
٤ - ریمنه = خیرنه - خیچنه، ٥- لولنګر = بې ځمکې - چې ځمکه یا دوېتس نه لري، ٦- سرویڼځل = ملاتړ کول - پلوي کول.

وګړي ټول که آذري غواړي
څښتن له تا نه خليلي غواړي
د فرعوني سپاره کوزولو له
واړه وختونه کليمي غواړي
په تښو تيکو که ګټي کېږي
د ننګ ډګر لا شه ځلمي غواړي
وګړي ټول سر ړقوي او پايي
حق د ميړه غوندې ژوندي غواړي
ښکېلاکي عمر د ښار وو دې ګوري[1]
ژوندی آدم به مخ کښې غواړي
د اباسين خوندي نيزا و چلې[2]
د جاليوانو سرهنګي غواړي
په هسک او تل د حقيقت لټول
تل سربري لېوني غواړي
چې د څښتن لاره ډب کولی شي هم
ژوند داسې زين او هک سرې غواړي

١- وګورئ = خبردار ، ٢- نيزا و چلې = سيلاب او چپې.

○

د هګ قامونو په خر خشوکي
واړه قامونه بې هيڅه دل شي
د ميکياولي د شهزادګانو
په ژمنو خپلو کله عمل شي
خپل کنډکونه به پرې ناتار کړي
ګډې که نتولې زمري ته تهل شي
غښتلي متې د ځان کلا ده
کمزوري متې د ځان اجل شي
که سر ببري هوډيالي پاڅي
په ريزکو[1] به داهګ بدل شي

○

چې د حق سره په لار دی
لکه حق هسې بې خار دی
چې د حق دلارې بېل دی
په دنيا په آخر خوار دی
يو ويار[2] لې د حق رنګ دی
بل هر رنګ آخر دوتيار دی

۱- ريزکي = کوچنی- وړوکي- ناشی، ۲- ويار = شرم- پيغور.

چې تیغه[1] کې حق ته و لاړ دی
د خدای هغه څوک پکار دی
د خپل «زړه» نا روزونکی
خپل ځانی په ځان ناتار دی
د مېړونو مټ که کوری
ګل ورین هم تن ړچار دی
په تول چې د تول ژوند دی
حق، او ښکلی هغه کار دی
چې د خیر د آدمزاد دی
نو په خدای هغه مخدار[2] دی

○

چې ناسور په مخ د ځمکې
شیخ ملي وي دا دوتري
آدمزاد به دوه تپي وي
لري بري نوري لري
د تولنو د لرمون به
زړيني لوړي او نهري

۱- تیغه = برش - کړه وړه - نقش -
۲- مخدار = رو یدار - دروند.

شی ځورلی خلق به

بې دولتي[1]، یوه ځړي[2]

دړپه دړ خاورې په سر به

پرکښې وي لولنګرې

د ټولو لوړ شور دا —

خپلو بدو له اشرې

عقوبت په غرغندو شي

چې دکیا[3] وي اورد سرې

تالا تک د ادم ار دی

په یو ورځې برابرې

چې پرې دروې کائنات ټول

ستا هم هغه لار مخبرې[4]

PROPERTY OF ACKU 7990

○

دا چې خان خانتوره[5] بولې

دا چې هر چېرته شمله دی

نیسمنان په کمنده[6] نیسی

وایې سپک دی ارکجه دی

۱- بې دولیت = چې دولت نه لري، ۲- یوه ځړی = چې یوازې وي، ۳- دکیا = چې لوګی کوي،
۴- مخبری = په بر مخ، ۵- خانتوره = خان چې ټول پرانستل کوي چې د توری خان وي،
۶- کمنده = کم ذات - کم اصل - کم سیال

له ازل، وايي بـريـال يو
نور په برخه شـاګنـډي[1]
دوی له مخ دخدايه رَغ[2] دی
نور له ښېښو يې زيږ نده دي!
کومه نوره يې دازل ده
چې شتمن داسې پوره دي؟
د نېستمنو کوم ګناه دی
چې نيمګړي، نيم کوره دي؟
او په هره يو ټـولنه
پړ، پرېوتې او روړه[3] دي!
که د اصل ګـرې پو ښتنه
آدم زی ټول يو حجره دي
له يوې حجرې راغـلي
قام، قبيل، ټپه ټپه دي
لوړ، ژور دی له زيښـاکه
شته په نيشو[4] آلـوده[5] دي
دبې وس دبې وسی نه
وسمنی را زرغـونه دي

۱- شاګنده = چې شايي لګيدلی وي، ۲- رغ = جوړ، ۳- روړه = تباه.
٤- شته او نيش = شتمن او نيستمن ، ٥- الوده = ښنبتي - اخته

لہ شتہ منو غلچکو بیا
مذهبونہ بدرکہ دي

دفرعون دکور دننہ
پہ پاچاهۍ آخر موسیٰ[ع] شي
دباطلو ښامارانو تول
تار پہ تار یې لہ امسا شي

○

عقل لیت دی، دیوکی ده
پرې قدم قدم رونہیږي
کلیمہ هغہ شہلیت[1] دی
چې ټول ښروند پرې جوتیږي

○

دآدم د شاه ځامنو
توری هرکلہ ښروندی دی
د وختونو پہ آسمان یې
پہ ځلا ستوری سپوږمۍ دی

○

د زړونو پیرونو کارونہ
شاه میرو کړي هغہ چارې

نہ میرونہ بہ بیا کړي
چې پیرې پس یې دنیا کړي

۱- شهلیت = شہ + لیت = لوی لیت.

○

چې په ځان پلن[1] سوری نه شي
ټول جهان په ځان راتنګ کړي
له کونړه چې دمه شي
هغه توري نېزې زنګ کړي
هودیالي نېزه باز کوړه
چې په ماته نېزه جنګ کړي
له یوې بلې تپري ته
د ږګې[2] زمري غوځنګ کړي
چې د مرګ په طلب نه شي
ژوندانه ورځنې خسنګ کړي
ننګ په حق با ندې کوونکی
لکه ځان با ندې چې ننګ کړي
رنګ له حقه ځنې واخلي
بیا ورپاڅي جهان رنګ کړي

○

کلیمان د ژوندون لاره — ربې دستر کوکې په ډک کړي
ځیرکان یې په لېمون کې — ترعمرونو سرغونده ک کړي

۱- پلن سوری = پهپسان پلن، ۲- ږګې = پرهلر ژلی.

○

دی پکار څه رنګ اړیکی
د آدم له بل آدمه ؟
دغه لویه کشاله ده
او د ژوند لویه کرمه

○

آدم دغه قدر نه دی
انجړ بنجړ[1] ژوندینکی
یو مونډی[2] زه یم اوده دی
د بدلون پدې ځاندړه[3] کې

○

که آدم بې پوښه زړی
څه پیرمخی[4] رغانه وي
په ناتارد مرګ صبابه
میراث مړي هدایره وي

○

د بدلون پدی ناتارکې — هم یو "زه یم" دې ځوندي دی
که صورت دی یواړتیا ده — نودا "زه یم" دی مونډي دی

۱- انجړ بنجړ = الوول ، ۲- مونډی = راکس ، ناوی ، ۳- ځاندړه = همتر- فریم سکلیت ، ٤- پیرمخی = پیرخوړونکی ، بدلیدونکی .

○

پیرخواره[1] یې له پښو یوسي
چې موندلې یې وي اوم‌ړې[2]
د کچېه «زه یم» آدم وي
خپلو نغوتو[3] ته باد وړي

○

د آدم له «زه یم» پرته
نور هر څه چې دي نور پري
له هر زبږې[4] د هجري نه
لکه ځان هسې راز بڼي

○

هم برحق هغه ژوندون دی
چې د «زه یم» په غبرګون دی
که وجود دی که سېولنه
کار د «زه یم» یې پاڅون دی

○

چې د «زه یم» په شونګه ندی   روزنګوی[5] د بدلون دی
د هجرو په کېج کې او سي   او د ستړکو تش الون دی

۱- پیرخواره = پیوخوړونکی، ۲- اومړې = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غریزې.
۴- زبږې = هغه څه چې زیږ ول کوي، ۵- روزنګوی = روزنه کوونکی - لویونکی.

ټول فطرت یې خوري تالیږه[1]

آدم نږی جدا جدا وړي

دځانی سود غم خوړونکی

له حق لاري پښې پښا وړي

چې په نورو خپله ویش کړي

خپلې برخې نه سیوا وړي

چې مشال نورو ته جګ کړي

خپلې مخې ته رڼا وړي

ژوند او مرګ یې دواړه سبکلي

د خوړلو چې دعا وړي

چې له خپل میوه آګاه وي

د بشر درنې په شا وړي

اوښتون[2] د ژوند جامه ده

چې شي لټ . په هغو واوړي

۱- تالیږه = په جمع - تاله .

۲- اوښتون = انقلاب .

دژوندون په لوریه لارکې
مشالونه بلول دي
د تیرو په تورتیپونو
لښکرونه خپرول دي
کتابونه د پردجهل
سوزول او بادول دي
د آدم نه دې یاد کړي
د عمرونو هېرول دي
که مذهب یې هم سړوینځي
چې باطل دې نیشکول[1] دي
که خوندي دي په کعبه کې
چې بتان دې لړول دي
په هر پېل د پرمختیا کې
برابرا[2] شوي غورځول دي
چې ښکېل شوي په غورځنګ شي
ښکېلکونه یې غوڅول دي

۱- نیش کول = ورکول- په نیش لګول .

۲- برابرا = په پلنو ولاړ .

د سنډان تندي به چرې کرونجې نه شي
د درنو پلکونو جوړ که پرې ناتار وي

د میړه نیستي یو څو ورځې نیستي وي
نه میړونه شاعري نیستمن او خوار وي

د رند و عقیدو خلقو کې همېش له
ښښتنان د غرېدلو به په دار وي

چې باز ونه یې په لاس کې چتي(۱) کېږي
ځان به وپوښتي چې دا څرنګ بازدار وي

چې توره(۲) د حق ملا(۳) نو خپلوي څوک
یو قدم یې په چاپه، بل په انکار وي

خپلې سترګې غړولې ورله بویه
که رښا یې لار لیدلو له پکار وي

د رباب خواږه دې نشته آدم خانه!
ښایي خلق چې له میلسه(٤) دې ویزار وي

۱- چتي = ورکوتي مرغۍ
۲- توره = قانون - لاره - منه
۳- حق مل = د حق ملګری
٤- میلس = مجلس

ننګيالي نه اخلي لاس له خپله ننګه
اباسين کله پښنه نيسي له غور ځنګه
چې تر څو د ظالمانو نوغې شته دی
حقملان راپستنه شي څنګ له جنګه
پوهګړي د بې پوهو نه قلنګ خوري
او تول لاندې د کليمو[٤] تر قلنګه
چې يې مټ د غليمانو وي کتلي
نه ويرېږي يې له تشه ډنګه ډنګه
د مړدې توره ميدان کې لاسنه کېږي
خلاصه نه وي د کاټي[١] توره له زنګه
پخپل زړې کې زرغون شه او سمسور شه
څو دې نه ده لا کوټي[٢] خاورينه ړنګه
چې يې جسس وتن په مورکوپه پرواوړي
خودغرضه ته وي کړښې د جهان تنګه

١- کاټي = تيکي - چړتون

٢- کوټي = د داني کڅوړه

یو بری د یو جنګ غالی دی خوږندي که
بیا په بل میدان برېښنا او تالندي که
چې دلوی ښتن د لاسو سره بنا یي
شاځلمیا! ځان په داسې کاربندي که
په حجرو په جما تونو کې تورتم دی
د ډیوې غوندې لنبه دې په تندي که
د میړه د خوی آواز له خلقو بېل وي
څوک به یې خندا په تولنه کې کوندي که
چې د خپل عمل لاره[1] ستړې کړل
څوک به خنګ هغه وګړي راژوندي که
له غوجلې د ښارو و به خنګه وځي
چې په مینه مینه ښت ته غورځندي که
چې یې ویړ د نهورنې له چا نه وي
هغې پاڅي بې وسان په ډاګ کوندي که

۱- لاره = لور

خپلې غوښتې ته دغاړې
له خپل تنه پلوا[1]ښنه شه
د ټپانده اباسین خپل
لکه غاړې په ساته شه
د کړیږ سختی په ځان کړه
پسته باز په الوات شه
په خپل ځان قیدونه کیږده
زرغونه شه او بیا شته شه
پوښې راښکه، پانکی[2] کیږده
بیا په زغاښت لکه میږه شه
د ښښتن دلارې مل شه
له ښښتن ځنې لا[3]رغه شه
په ریبلوچې ورک نه شي
په لوښنه[4] لکه واښنه شه
د ختیځ له الا الله -
لا الله د پرېواته شه

۱- پلوا ښنه = مروړی - پلکواښنه، ۲- پانکی = میږ- ډک- مرام
۳- لارغه = لرغونی - وړاندې، ٤- لوښنه = خصلت - خوی

په ټولنو لیوګان ګډ دي
هر وګړی لوی اوګړ(۱) دی

لونګو څکه په نیش دي
درناوی چې په دوتر دی

ټول په تومنه آدم زاد دي
څوک تاله، څوک تالانګر دی

چې درنه دله(۲) یې مله(۳) ده
د هغو سوی په سر دی

داکندی دی د بې ننګو
څوک یې موږ، څوک یې نهر دی

هر ټولنه پانګه واله
د ځان بدوله اشر دی

عقوبت به غرغنده شي
دا چې نن ډګیا(۴) سوسر(۵) دی

۱- اوګړ = اولاد، ۲- دله = ګوند، ۳- مله = ملګري، ٤- ډګیا = لوټکی کوونکی، ۵- سوسر = د دروسپیاکو او چې نري نري لوټکی کوي.

چې زمانه ښکي بدې مهې
وابه نه خلي توري څخې
په لګڅونو يې پسرلي شي
چې څوک ونغري سکروټې
خپله ګټه دئ نن څه ده ؟
چې ستايې د نيکه ګټې
د يوه ماته، باتي سوي
د تورګټ سوي ډيوټ يې
نه نښتر او نه چنار شوي
څه د تورو خاورو ختې يې !
دا ميدان د تېرو تورو
ستا مصري توري دي سمتې
چونګ ايره يې پاتې شوي
وې انګار د دړنې ستې
حق ننګسانو ته وريتيږي
د بې ننګ هرکله بتې
لات منات چې ګوذاري څوک
شي پخپله يې خپې ګټې

O

خرې، ځکه شوې، خيالي نه شوې
د «لا» شي ځني شی نه شوې
د جنس ترغمی نه نا مینده
تَل نچه شوې کنی نه شوې
قشه شخوله ـ خالي تیکی
بمبل توره، توبری نه شوې
له حجرې تر سرې راغلې
لاپه «زه یم» سرې نه شوې
له مذهب چې ملستل دی
لدې مړینې ژوندی نه شوې
انځاره کې چې دی پروت دی
هغه ستر آدم زی نه شوې
مبنکیری درته آسمان دی
ځکه باز، باتورزی نه شوې
هرآدم چې دی فرعون کړ
یې بلواک، ځانوکی نه شوې

۱ـ انځاره ـ انځور ـ زرې ـ نقش
۲ـ ځانوکی ـ ځانوالکی

د وکړو سالار پېړدی
خو سواره چې شا هسواران کړي
د کوخو لاروکسو د ري
ځلن ستوري د آسمان کړي
کوکوشتان داومو ختو
سندان سري اتلان کړي
لوړا وکوز سرې یو سیال کړي
اړو پېچ[1] واړه یو ځان کړي
چې سړي پې نه سړی کړل
راغوزار هغه بُتان کړي
دلالونو په ځلقولو
د مشکنو بازار وران کړي
چې جس من پکې قدر ېږي
راد بر هغه دوران کړي
داد نوم مسلمانان تول
پریښتیا مسلمانان کړي

۱- اړوپیچ ـ خپلوکې په ضد ضدی - په غوټو وپړنو.

په میروکي د هر کلونه راټوکیږي
سره پړوینو د لاله یکي جوړه ده

ننګیالي دي چې د لوی څښتن په لارې
پوره ټکرې د نړۍ ټوله بار(۱)ه ده

ته ټنزرې یې، د نیاده د بازونو
د هرې ځکه ژوندون دې ادار(۲)ه ده

غزا وشوه که په نوم کلیمه کوي
زرغونه دي له ژوند کومه کلیمه ده

هوښیايي(۳) په تپوړوند دی، ښکار ترښي
که ته يې نن هم پرته هغه دوګزه ده

دګزي(٤) غشي دي هر وختي په سر دي
په دیدوان(۵) باندي دي اره پره، وره ده

صبا را بسکه د شولان کټوته مټي
که دي نن کټلي قام له را اوکره ده

۱- باره = مسئولیت - ذمه واري - پره، ۲- اداره = وړانه - کتې - لوټې،
۳- هوښیايي = ښکاري، ٤- دګزي غشي = دوري پري ګوزار،
۵- دیدوان = شیش - څیرکوټه.

لکه خلق هسې تولنه
لکه کوږ هسې يې غار
لکه اوبۀ هسې يې سورې
لکه پسنه هسې پېزار
لکه باز هسې يې مارې
هسې باز لکه مېښکار
لکه ږيره لاؤړ هسې
لکه سر هسې دستار
لکه توره هومره کټه
رَښه هومره څومره کار
داوچت الوتو پانکې
دښهپرو په مقدار
دږيوې ږنا ترکوره
نۀ په ټول جهان اوځار
دبې ننګه په رنګ ږېر وې
ننګيالي نۀ لرې سار
چې دلارې اوبنګو نه وې
په هغو جوړ ږېلار

لاپي ډېر وکړي کاندي
يو منصور خېژي په دار
د بې مټو وار ځنډېږي
د مټ دارو وي بې وار
د زمرو نداخستلي
سوړلنډي[1] شي کله ښکار
دآتيانوس باري وي
په ملخانو کړمار[2]
کليمان نه شو ټول عمر
له خدايي چارو وزګار

مذهبونه دي پوچ شوي غړبينونه[3]
مذهبيان د خپلې ماتې بيرغونه
د هغو د "راتاندون[4]" طمع عبث ده
چې مذهب يې رواښته[5] کړېدي هډونه
په هغه سالو چې ځان لره دوړېږي
دي عبث دانځوړونو کړاوونه.

١- سوړلنډي = کيدړ، ٢- کړمار = يوغردي، ٣- غړبين = يوټوپک.
٤- راتاندون = بيا راغبرګېدل، ٥- رواښته = وراسته.

له مذهب يې چې تودې وينې کتګل شوې
مسلمان بايلل ملکـونه سـنګرونه
له مذهب ځنې لوی شرک په جهان نشته
لګولي يې په نيش دي امـتونه
د مذهب دغوندلانو[1] تنستو کې
ګل ډيوکی[2] دي دعلم د يـوستـونه
له مذهبه هک حُلمی تول ريـز کي شي
ريزکونه کله کېږي لـوی کـارونه
تکی تکی دکتاب نن هم هغـه دی
خومذهب ترې نه وښکلی دی ساهونه
چې ترڅو دغه مذهب او داملا دی
وي تالابه د تالا قـامـونوخونه

پوخ سنګر دی شاه مردی ده
توربازي دی تيغ بندي ده
له باطل دڅان ژغـورنې
يوه لاره ملا بنـدي ده

۱- غوندل = غټ غـمنی
۲- ګل ډيوکی = دګل ډيوي

له فطرته دي پيرده ده
له فطرت دي سرزوري ده

کليمه دي سرهيتوب دی
سرهيتوب دي سرهسکي ده

دبل غم هم دځان غم دی
دا پښتو، مسلماني ده

○

په ښروندی کليمه بيا خلق ښروندي که
دا له وارو ورسره ستوشوي بيا لومري که

دا چي خاوري يي له مخه نه چاڼيري
د سپوږمۍ په دود څوني يي پرقندي که

وروڼه وروڼه سره غوښي په چاړه کړي
له تولينژ وند وڼه وړکه ګوند ګوندي که

شاه ميړوڼه له زرګونو ستوروتيرشول
بيږي راښکه خپل ملګري ګرندي که

د هغې يې ننګه خلقومرګ روا دی
چې ګزران دبل په سوي کرپندي که

د پسرلي درنه وريځه شه په خوی کي
ځان ورښت، ګله برپښنا اوتالندي که

شاه ځلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلکونه» بیا زغمل په ډال تندي که

○

د هندو خلکو لاس تړول نه دي
دستر ګو ونه کاګیره تلل نه دي
دایلتیا[1] نو کلي ورانول نه دي
دراسمانو یې سمول نه دي
که اونډي[2] جونډي د دوپړک[3] وي
دیکونګانو غوښې کول زده
مذهب له ځایه راغورزول کړي
کتاب یې ځای ته بر خېژول زده
چوړ ګوړګان هم کراولي کړي
لکه بازکله اوچت وهل زده
چې فرعونان یې موزي[4] کړان کړي
نو کلیمان یې تورنول زده
د آذرانو بتکورکي[5] تړول
د خلیلانو کعبه کول زده

۱- ایلتیان = پساتیان - ورانې پیدا کوونکی، ۲- اونډی جونډی = مزغړونی چې غوښې رسېې نه وي، ۳- دوپړک = دورنګ - منافق، ٤- موزیکی = چې د هیڅ بنې نه وي تش کټ پړې ډک وي، ٥- بتکورکی = بتخانه.

د با تور په څو شهپرو خپلو لو
مښکیرک او غلیواز نه باتور یږي
دیو بُت په لړ پېدلو بُت غلیمو!
سومنا تونه په کعبو کې نه بدا یږي
له کیکره د ښبنتر پیوند خوړو کی
ښبنتر هیڅکله ښبنتر نه پاتې کیږي
چې په پرړو کو دي وژلي مذهبونو
هغه مړه په مذهبونو نه ژوندیږي
چې د زهرو ډک لښتي پرې راسواږ وي
د غه سوي چنارونه نه تاندیږي
د قرآن واړه رڼا لي عقیدې نن
د مذهب په کتابونو کې ساهیږي
د تیروسره ملستي بنا پیرک نن
د رڼا په تکي مرګ ته بېربېږي

○

شاه ځلمي دی نوی ځمکه آسمان غواړي
د زوړ شوي په ځای نوی جهان غواړي

د خپل "زه یم" سرهنګي پې سلامت یه
مرئیتوب نه - ملګري د یزدان غواړي

ننګیالو کره غاړه ما ته اطاعت ته
په لټون که د هغه دي خوځان غواړي

په دنیا کې یو کار هم ناشوني نه دی
یو مخیزي[1] ځیګر ور ځوانان غواړي

کشالې غوښتني نوري د آدم دی
ژوندانه نوی تفسیر د قرآن غواړي

په لښکو د لیشتینګو کښتي نه شي
د ژوند ستونځې مېړنی قهرمان غواړي

په یو ماره که کاوز شي، سود یې نه شي
چې ژوندي وي نو ی ماری زمریان غواړي

۱- یومخیزی = چې مخ یې یوه وي - د یوې مفکورې.

O

عقل هغه وهندی باز دی په لاس
چې د پر اوچت اوچت ښکارونه کوي
ښکته له ځمکې نه تر ږمن ستورتلیز[1]
کراولې کړي ، یرغلونه کوي
لوګیز[2] ، اوریزه[3] که یې لاره نیسي
له الوت کله پرهېزونه کوي

رهبر ، کړاو دی ټول دعقل چې نن
برېښ دژوندی تومن غونه کوي
د آدم کار دی کائنات پرانول
برهغه قام ، چې دا کارونه کوي
چې په فطرت یې ده لتی اړولی
د هسکو ستورکو معاشونه کوي
عقل بهیر کړ غورځنګی دشعور
ویرویرانی ټول مذهبونه کوي
پیاده له عقل کوم وګړي چې دي
دبل موټانه دي سوالونه کوي

۱- ستورتلیز = آسمانلاره - کهکشان ، ۲- لوګیز = دګازو ریځ یا نیبولا ،
۳- اوریزه = هغه نیبولا چې ستوري پکې په زرغونېدو وي .

حق نه په څنګ، فطرت په ترڅې
تشې ځاندې وي، زور یې اوبه وي
عقل یې شل وي، هڅې یې ګټه
په غټو کوري، ولې ړانده
نه پرې ودانه، که دوی ژوندي وي
او نه پرې ورانه که چرې نه وي
د ځوانمردانو د قط نه وځي
نه یې خواږه وي، نه یې تراخه وي
په تش په "زړه یم" د وارو نیستمن شي
ځوراک پخساک یې خواړه او ښبنه وي
په زاړه شخوند کړي، نوي ترې نه شي
نوي برید ونه خود میره وي
چې یې ړاغوند کړي واړه کړلي
دیو ګنجکي دا زړښت نه وي

د لسو کېنو د لړمون نه
اوړين ستوري راغونځېږي
ستورتليزي سروهي لا
کائنات لا پراخېږي
که يو ستوری ورژېږي
نوی سل راوټوکېږي
د ژوندون زرغونېدو له
نوې ځمکې سادينېږي
چرته ژوند دی په بخښنچه
چرته کچ، چرته ځوانېږي
د زرها ستورو ميرو کې
د ژوندون غبړی غبړېږي
يوه ستا دا ځمکه نه ده
چې ساه دار پکې هستېږي
شنخړې ځمکې سبکته بورته
ستورتلينو کې ثرخېږي
هغه ځمکه ستا دوتر دی
چې دې لاس وررسېږي

عقوبت به له دې ځمکې

در ته کړې په سر کېږي

د مېړونو ستوري بېړۍ دي

له سپوږمو ستوري تاوېږي

د يو نوي کور لټون کې

د آسمان لارې چاڼېږي

عقوبت دا ځمکنۍ به

ستورک زو ته ورسېږي

د ژوندون خوږمره رازونه

به په ډاګه وغوړېږي

قیامتي[1] پاینده هغه اوښتون شي
لا الا سره چې کله یې برغون شي

د عبرت مرې یې کړې په ملکونو
کوم فرعون چې له کلیم په ټستور بریښون شي

د اولس وینې نه بهېږونکې هله ورک شي
دربریا[2] اولس چې کله په پاخون شي

د اویارلي څلي هسې ولاړ نه دي
د مړدې کارونه ډېر په شوا خون شي

چې په سین داوراو وینو شي وریوړې
قافله یو قدم مخکې د ښوندون شي

که هر څو مره سنګرونه له ځان تاو کړي
عقوبت د ځمکې تبې هر فارون شي

چنیشنې[3] عقیدې چې غاړه باسي
د هغو خلقو تولنه مریستون[4] شي

۱- قیامتي پاینده = تل پائیدونکی، ۲- دربریا = خطر- نتلی- ځپلی،
۳- چنیشنې = چې چنا سکې پکې شوې وي، ٤- مریستون = هدیره.

د دوړان په زلزلو غړونه رارغړي
په شکلني ډېروکي څه له وياړېږي

تلناوونه يې رواسته، موږې خوړلي
چاڼ کېږدی کې به تر څو پورې اوسېږي

د پرښنبتر په چورلندو ځمکي له تللي
کڅه ډيلي! په خپل خېږڅه غلطېږي

د سورسين چپې دمه وښکه له يادو
ای فرعونه! چې کليمؑ پسې پاڅېږي

د ملخ څانګ سړدي ملاشوله دوه غبرګي
ته لا ځې د اَتي بارته لاندې کېږي

لاالله بتکورکوته ښکرپوکل دی
که مؤمن يې تروروستي بُت به جنګېږي

○

کلیمه یې چې په زړه باندې سنګر شي
هغه قام هغه وګړي او سپین غر شي

کلیمه د سړي برش د شین زمري کړي
لړ[۱] و برو رته د ګډو خپور لښکر شي

کلیمه لکه بوټه چې د اکسیر وي
مِس ځوانان چې ترې نه وځي نو سره زر شي

ننګیالي په جهان پټي راتلي نه شي
دوی د هرې سرخېړې[۲] وتلي سر شي

د هر کور انغری تود، تیاره شي وړکه
میړني ځلمي په هر لوري چې وړ شي

له تَونګه[۳] د عیسلي چې نمړي وخوري
که د ختو کوشتان وي په وزر شي

د مذهب د مدرسې نه هیله نشته
چې یو چینی هم د بدر لیچور شي

۱- لړ = کوز
۲- سرخېړې = د جنګ غالي سرپه
۳- تونګ = شکور

○

دغلیم د برید او چیغي[1] حاجت نشته
لاس تر کریوو چي پخپله سنګروال شي
د کور، قام بدخورمنځي[2] په ځان ناتار دی
په تېغه که باتوران وي تش پیخال[3] شي
تانک د کتې، د يرغل يې د لاس وځي
چې د چار اتلولۍ توري نه اتال[4] شي
ځلمي وار په خپل اصل دي لالونه
درون لو چې څوک نه وي کوتي لال شي
جماتونه، مدرسې او چینې د پر شول
خوله چا هغه بانګونه د بلال شي

○

چې د خاورو له کالبوته
او ده «زه يم» برسېرن شي
په اجل باندې جلا شي
بنيادم ولاړ شي تلن شي

۱- چغه = اپه ، ۲- بدخورمنځي = بې اتفاقي - اروپېچ ، ۳- پيخال = د باتورغُل - غرباز ، ٤- اتال = په طمع - په اسره - معطل - ايسار .

دژوندون دغورځنګونولوی میدان دی
چاته پوله نه سپوږمۍ او نه آسمان دی
دفطرت غیږه پرانستې ده هرچاته
بو ده هرچا هم په قدر دخپل توان دی
دا په تا ده جوړوې کاڼی که توره
خپور چاپېره دجنګړېو واړه سامان دی
نیمګړتیا کړمې ټولې اړ په مټ دي
مټ کول د بنیادمو پور په ځان دی
چې یې زده دسورکو وینو کښېدی دي
د هوهی ځای څه کمی پدې جهان دی
د باتورلمڅی دنیا ده بېله بېله
یو د ځوړې، بل دلوړې وږې ښاڼ[1] دی
چې سرمزی د نوښت[2] یې په لاس درکړ
دلوی برید په ننداره دی اوس یزدان دی

۱- وږی ښاڼ = وږی انوونکی، ۲- نوښت = پیلات - ابتکار

چې د "زه یم" نتول رنګونه
یکمانه شي یکرنګ شي
لکه غوندې چې چړې شي
اباسین شي په غورځنګ شي

○

سل نخونه یې چې یو مخ شي
"زه یم" هله خان دوران شي
کائنات کړي د پښو لاندې
سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زه یم" په تنه کې
لکه بُت سلګون سرې وي
آدم زی شي سل لارېزی
له یو دره سل درې وي

○

د توریال زړې راخېژي په سوسر کې
د هوډې هڅې و باسي لارې غر کې
توربرېښنو یې پخپله غماز کړشي
مېړه کله پټېدی شي په لښکر کې
"ستوروونا"(۱) کرښې د ځمکې کړلې ماته
ښخوي بیرغ د ستوروخپل دوتر کې
مرجونا د نهنګانو له کاله نه
ملغلرې راپنه کړېدې څادر کې
زهرې خوړه په یوماري ورپېوځي
بله ماره یې نیولې وې نظر کې
مړدکې، دارو، بټک او اوربشینه
دغه توکي د مېړونو وې سنګر کې
هره ونه خپله مېوه نیسي
چامونډلې دي کروسکي په کیکر کې

۱- ستورونا = (یوه زن د مرجونا) د ستورو ښکاري

زردار هغه کورکښنان دي
چې ثروندي بنیاد مان خوري
سړیخور په پټه یې نه خوري
سنه بر سېر یې په میدان خوري
د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا ، څه دوتریان خوري
یووَری یې په شا پرټوي
بل شنې لښتي بارګیران خوري
د باطلو راجواړه ده —
په برمټ یې بې کسان خوري
روایات راپاڅېدلي
په حملو حملو قرآن خوري
د آدم په بدې ورځې
کلیمان واره خپل ځان خوري

چې په منځ د هوډ یالو ځي
لار یې خود کړې کړې وي

چې په څرخ باندې سوري شي
د هغو تورو لاشې وي

چې له اوره ځنې ونه ځي
نو هغه پړۍ اومې وي

له چیو چې انګوڅه شي
پولادي هغه سینې وي

چې جنګ یې ژوندانه وي
د بوم د کې یې شملې وي

چې دمت مجال یې نه وي
د هغو نا ندرې ګیلې وي

د باتورو هسې ګوره
څه که یو موټی بېنې وي

چې وهي د تنګسې توري
په هغو کله تنګسې وي

چې ثریا یې تاو نه شي
نو هغه لیندۍ پرکې وي

چې وهي د تنګسې تورې
په هغو کله تنګسې وي
سپوږمۍ، ستوري، ستور تېلېږي
د مېړونو برآمتې وي
د سرهنګو غورځنګونه
د تاریخ زرزرینې وي
د اخلاص د شاهسوارانو
منزل لوی، لرې توښې وي
چې منګل یې د زمرو وي
د هغو مارې سنګې وي (1)
په راسمو باندې غرونه
د مالوچو پاغوندې وي
پرناوړې سنګر بایلي
ویښې سترګې پلیتې وي
دونګ تښتي کڅن پریانه
چې د بدر تړیسې وي
د مېړونو لوی لاسونه
خپله توري او بلې وي
د ګیدړو په نصیب کې
د زمرو پاتې درنګې وي

Reserved -1

چې يې پښې وي غزولې
د هغو به اوښکې سپېرې وي
چې له ژونده ماتې وخورې
زور يې ټول په موسلې وي
د مړښاوو مسئلو کې
هم د مړو مړينې کيسې وي
کوښې هم ځان سره کوږ کړي
چې يې خپلې پښې کړې وي
د يو روغ د سيالۍ نه وي
د ړندو که پړکنې وي

○

O

قام دلې دلې توروتوربريښ کړې
دغه کمال داولسواکۍ[1] دی

هر دليت خپلې دلسې ته سنه واېې
دغه دستور د دلـه بازۍ دی

پلويان راوړي ، ناحق به حق کړي
"قامي[2] جرګه" کې سوال د ليړۍ دی

چې "جرګه غړي[3]" ، ټول شته منان وي
وار هيواد دی وندۍ وندۍ دی

کاواکه دروېې واکمنې دلـې
څوک يې د مخې دکاواکـۍ دی

د "سلاغونډه[4]" سيځلی لار ده
ولې هله چې دحق په تار ده

۱- اولسواکی = ديموکراسی .

۲- قامي جرګه = پارلمان.

۳- جرګه غړي = ممبران.

٤- سلاغونډه = د شورئ غونډه.

ولي هغه چې د حق په سر يې ننګ دی
واره شروند يې د کتاب په رنګ کې رنګ دی
چيلی ناوښکی په سمڅو، په لغمونو
بمبل توره د باطل سره په جنګ دی
د جهان په "دنګ قامتو" سراوښکلی
سالاری يې په نري پوري قلنګ دی
هم د علم په دنيا يې بيرغ جګ دی
هم چاپيره يې د سينه سرپيتوب د ننګ دی
هم يې کته، هم يې مخ ملازی ورکړه
خپل پردی يې په نمانځنه باندی رنګ دی
د زيارت خوره و ته ناسته بې کتابه!
ستا کور لاری ولايت د پلي لنګ دی

منکران په دليلونو منکران دی
او ملا د بې دليل مذهب امام دی
روښنان خياله نه کافر دی، نه مومنکی
د تسپو سره ګرځوان يې له ناکام دی

هغه څرنګ به د بل کاسه کړي ډکه
چې یې خم پخپله وچ او نسکور جام دی

پوهګوي توي تږهيږي، ځي په ډډه
چې ملا ور شبکاره کړي کوم اسلام دی

ليشتکی له ليشتکی مفکوري زيږي
ځان وګوره په جهان دي څو مړسام دی

مذهبونه په کړي د نيمسانو
دښته منو دخوندي[1] کتو سمام[2] دی

خدای څروندی مال يې ميرات دی
څه بې کچه ناروا دي

دي ډېولو چې د خدای دي
نه زما دي او نه ستا دي

دا د لالا د دوران سر دی
دوتريان چې په کړ با دي

د هغو لپچې تاوېږي
له پيرونه چې په غلا دي

له زما، له زمايي نه
پساتونه په دنيا دي

۱- خوندی = په امن - Safe ، ۲- سمام = بندبنا

چې لسېن ترې لاس نيو کړي
شاه ميړونه د الله دي
امانت د اوليا دي
چې له تا ځني سوا دي

چې د حق او د باطل ډغره راشي
د بې لارې پلار نيکه په لاره مه شي
چې توره[1] يې د بتانو لړول وي
خداى دې وګوماري ته هغه ميړه شي
چې يې غل غدو له وېرې بلوسه کړي
په مورچلو د قام ويښ هغه ليمه شي
چې مرشد واکې ولسونه پرې رغيږي
که يې سل ځله توکې، هغه تارخه شي
څه زرغنې زرغنې کوې چاقه مان ته
که ملا و تړې، هغه توريال به ته شي
غرونه غرونه وا وړې هله به شي ويلي
چې د نمر پشان پرې سورې ايښوډ شي
چې يوه پلار ګڼي وماڼځي اولس ټول
ته به هم د اولسياسو په ولړه[2] شي

۱- توره = دستور، قانون، ۲- په ولړه = په ډوډۍ - پښېمو رځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې راشپېل دې په راشه د آسمان ښخ کړ
بیا به هله د سرې په نوم بال شې

چې د کړاو تندې خولې خولې شول
د قام جوش بیا پلوشینې شولې
د سربښندنې کرامت وکوره
د ازغو غیبې ګلورینې شولې
د پلار خیرې دې کائنات دې واره
کاش چې دې تورې بیا پلرینې شولې
باتورزې خپله به راوزېږوي
که دېروکې دې مابښینې[۱] شولې
غرو او راغه یې شیخ ملې ونیول
چې د زمرې سترګې تندرینې شولې
د تورانۍ لیونۍ کوږکې سره
ځانګې غړانګې سندرینې شولې
چې بیا په رحل دې کتاب وخاته
ذرې بې ارزه دې نمرینې شولې

۱- مابښ = یوغر

○

کلیمي لره ژوندي زړونه پکار دي
او ورله لوېتي په پنځه کله پیدا کېږي
په خوبزلن کي له بحرکو تو غړېدونکو
تر آسمان ژړبه کوونکي اور تاند پېرزي
چې یې نو د تنې وچ، ځیلي ړوستې شي
په کږووږو شپبونه راتو کېږي
د مذهب په کُړ خوږلو لختو لهړو
د سړسورې د قامونونه جوړېږيا
هِکَ ځلمي بويه بيرغ د محمد له
دا په خوارولشتکونه پورته کېږي

○

مړه یوکي مذهبونه
لاړې یانه شي رهنولي
د بوذر انقلابونه
آذر نه شي راوستلي

○

د ژوندون اوبزدې کیسې له — کائنات به چاښول وي
له موجودځني پېشنا به — ترلوګیزي پورې تلل وي

○

○

چې په هغو شرعو ننګ کړي
چې پرې کسرې وي وختونو
ګوياځان له توزيز[1] کړي
د کورونو، کفنونو

○

د باطل سره په جنګ کې
نه نيم سول شته، نه سرۀ شته
د خليل ع مټ دې تود اوسه
د آذر چې بُت کره شته

○

د رندو عقيدو سبا کې
انقلاب رابرسيرن شي
د زړو خدايانو مخ چې
ولسات ته ګرغيړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبې
بتګورونه رانسکور شي
چې د زړونو په ورشو کې
حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(۱) توزيز = بندوبس

○

خلیلان چې له تولــــــنې
د خدایانو وړکول کــــړي
نولومړي د دې خدایانو
خدایي وړپوچ کول کــــړي

○

کلیمان دفــــرعــونـــانو
پاچایي هله غــــوزار کـــړي
چې بې لاړې ولسات ټول
د دلیل په زور په لار کړي

○

دکلیم د درنې پــــرګـــــې[1]
خلقي وي وار زبــــر کـې
هم یې کتـــــه، هم بخښــنه
هم یې مت وي هم یې ستر کې

○

چې دوخت اړې کــــړې کې
ځای تینګ لکه دغـــرو
دخپل پوخ «زه یم» په مرسته
دهمه پرګنوســــــرو

○

۱- پرګې = پرګنې .

اوسې تش د عقل اند ښنو سره

ځې په تياره لار او ړاوړ کو سره

عقل که سقراط دی، بريالی نه شو

ګرېوی په لاس د پرشو کشالو سره

ستونځو د ژوندون له برمه پرې يستل

دل يې چې سپوږمۍ ستورې کړل ښنو سره

لا تراوسه لرې له خپل ډکه يې

لارې کله مارکس، کله روسو سره

کله په يوې کله په بله ځي

دروې دې نيلي د برېو کو سره

وينې اوښکې وچې شي لنبې کښينې

عقل چې بلد شي الله هو سره

راشه د کعبې درشله ونيسه

مل شه ای ځير که کليم زو سره

آدم زی له مړیتوب ځني آزاد کا
د "مَا کانَ لِبَشَرٍ"[1] سبق ورته یاد کا
چې د بل د خولو وږم تري اخیژي
د هغو ماڼو کړ کچو خوړ بنیاد کا
د آذر د بُت خانې لړولو ورستو
شړی وړ! وړ ځه کور د خدای آباد کا
چې صبا په غر قیدو شي کلیم واېې
د دوران فرعونه! ننی د خدای را یاد کا
په لوخړو کلی پټ، په وینو ړوب دی
د کوچنی فکر سالار دې څه فساد کا
د مری په ځای خښتن چې زوړ نیسی
د عمرؓ انصاف به غل عقوبت ساد کا

لکه کرېوانه د فطرت یې چې لاس وښکه
هغه قام به زرېبه غاړه کِند کچلول کا
لا اِلاّ چې یې توره شي د تهولـــنې
هغې ړب به یرغلونه د منکـــول کا

[1] (ما کانَ لبشرٍ ان یؤتیه الله الکتاب ... ثم یقول للناسِ کونوا عباداً لی ...)

حق باطل تورې پورې دي تل راغلي
حق به نه وي چې باطل سره نیم سول کا

د هر قامونو نه دي غونډي اوبو وړې
په سین غاړه له بارګیر خوشې پرزول کا

رسیدلی په خپل «زه یم» شاه مېړونه
باچاهي زرغون د خاورو له کنډول کا

داکاني یوازې تېر و خلقو نه کړې
خلق اوس هم په ژوندون لو نه ښخول کا

د دې کلې خلق ټول سره یخواره دي
په پردو فصلونو بلو سې خپل ته شپول کا

چې ځانکړې سود پسې یې شي وکړي
په ټولنه کې سوراوو په غورغنده وشي

د شته منو شته مني چې خمار وکړي
انقلاب د نیسمنا په راتلو شي

چې بې وس دې دوسدا رود سیالي شي
د زرداره تپې دا کله پیرزنه وشي

د وتریان د لولنګو غمونه نه خوري
له لیوه کله زره سوی د شپنکو شي

زر داري د پردو وينو لوى اغيرړى
اغيرلي عقوبت په چاودېدو شي
الا مي داو بنستون د قلِ العَفو ؟
دوترونه چي ورو- ورو په كمېدو شي
هغه كار چي كليمانو ته اتهال دى
هغه كله له ماركس اوله روسو شي

له د ستور د باتورانو چي بې پک دي
خود په جاله كې پيدا يې مبنګيرك دي
چي يې ژوند د خدائي لارې په لاروي
هغې سيال دي، هم برخېن هم په پېل كوك دي
د مېړونو لار ده اكي آسماني لاره
مزغړونه لارې تل د دوپړك دي
له ساده ايمانه ځار يې فلسفي شه
ځښتنان چي دلروكي د بنتك دي
شپنكي كوره غرضونو شرمخان كړل
په برمته ارم په غوښود كندك دي
د ننګيال وار كارونه هلې ځلې
د نيسمنو، بې اسره ؤ په كومك دي

تور[1] څنګلي پرې برې راولي نه شي

چې د بدر، د حنين تورې ترملا دي

الاجي غوندې دانه راوړې يو ځاى له

شاه ځلمي له شاه ځلموکه شاپه شا دي

ننګيالي د سرزړه وکې د تور سرو

ننګيالي ځکې شملې داوليـــا دي

فرعونان يې چې په مکر کوټ ښکار کړي

زرکول يې بيا کارونه د موسیٰ دي

يوکتاب و چې امت پرې ټول راټول وو

يوکتاب دې، اولړوه[2] دوه اويـا دي

هر دليت[3] دخپلې دلې د وزړه[4] وايي

او اې خلق حريان، چرته رښتيا دي!

۱- تورڅنګلي = چې توره څنګل لري. دباطل ځواکونه.

۲- لړوه = ګوندونه - دلې.

۳- دليت = د دلې غړى.

٤- دوزړه = ثنا - صفت.

د زرازي(١) تنګسي کړښې کښې
څرونداته کله ځائيږي

څرونده غټ ږي، او چتېږي
زرازه خوري او سمسوريږي

د زرازي وجود د خير دى
چې پرې "زه يم" شيرازيږي

د وجود دنيا تا غير خوري
"زه يم" کله تا غيريږي

د څښتن په ليکه "زه يم"
خپل قامت وته رسيږي

د زرازي ځاندره شي رنګه
"زه يم" هر کله پائيږي

وله د خداى ماتې خوړلى نه شي
څوک يې تړلى پرانستلى نه شي

توره به ستا د موزيکې توره وي
د ميړه توره پخېدلى نه شي

---

١. زرازه = (لکه واو زرازه) ماده - چې زيږ ول کوي - Matter

دکید ربرخې دی هرچاوخوړې
دزمري برخې څوک خوړلی نه شي

که بُت خانه د پلار نیکه ده نو هم
خلیلان غلي کېناستلی نه شي

چې یې بیرغ دالاهو رپېږي
څوک په سنګرېې ورختلی نه شي

زمانه هرڅومره که مخکې ولاړه
له کلیمانو مخکې تللی نه شي

دغیرقامونو دکټ پښې ته ناسته
تا عزت داره څوک کښېنلی نه شي

دخیکونو[1] خاوندان چې اروېیچ شي
رسوي به څوک جاله وایه ځکو درته

ځاني سود چې مدعا شي دوګړو
بیا څوک اروي بلرونه پردې ورته

په زنارکې تسپې وپیلې خلقو
یو مخیزې مسلمان چې لاړ شي چرته!

دخلیل نوم دثواب دپاره اخلي
ژوندانه دې بټول ناري وهي آذر ته

۱- خیک = شناز.

خدای دي توان د مېنې پات د شا ځلمو کړي
چې په نره ورکېږوتي دي لوی غمـر ته
د کلیم د پېرې خلق هم هغه دي
نیمګړتیا وې چې د خدای رسوې سر ته

بیا پېواړ د محمد (ص) په وینو جب دی
د طائف خلقو دي تیږې بیا وروړلې
داجنډې د کلیمې چې چرته رپي
دا د بدر له میدان راغلې ستـــولې
د کعبې په توره کټه لوظ کوونکو
د سرونو په بازوغارې خلاصولې
صدقه د وینو سرو د پښتیالو ده
چې نن قام د خپلو اکې خبرې کولې
د سمسور فصل رشه پیمانه کېږي
د تش تورکي پیانې کله چا کولې
سمندرې خیرې غوځ کا خپلې غیږ کې
که او به دالکړو ورځې ختـولې (۱)
ساقي خُم ته د شا کاسه سره ناست دی
خوکه سترګې لیونو بیا وغړولې

۱- ختولې: چې د ختو لهو ړکې وي.

پخه مه شه د توریال د مړدۍ توره
د منکرو لا ولاړ دي سنګرونه
د ژوندۍ مفکورې[1] خپله دومره ځواک[2] وي
بې لښکرو کړي رالاندې هېوادونه
انقلاب د کلیمې راغلی نه دی
چې راځي بوربوړکي انقلابونه
یو بیرغ د محمد[ص] به تل رپاند وي
نور دخیلمی[3] دي بادوړې بیرغونه
هم یو رنګ د کلیمانو پوخ تلن دی
رارژیږي نوراومه او پړه رنګونه
سرچینه یې چې شي وچه، ډنډاوي شي
په غرمبا روان اکاو[4] اکاو سیندونه
د تاریخ په اوږدې پلنې هدیره کې
بې له شناختې[5] دي پراته ډېر اولسونه

۱- مفکوره = نظریه- فلسفه، ۲- ځواک = زور- قدرت،
۳- دخیلمی = ټول- سراسر، ٤- اکاو = بردم- ډک،
۵- شناختې = څارنې

ده غو قامونو بڼه[1] د ښـــې شي
چې لیندې یې د ځلمو شونډې برګې شي
چې یې کډې مفکورې او هلې نه وي
ده غو د خپلواکۍ کوږې جنډې شي
راسمنې د مشرانو چې یې نه وي
ښې درنې پګړې پلرینې یې ښنې[2] ښنې شي
لا شه توره بنیادم تښې کاڼې شي
چې په برخې یې ژونده عقیدې شي
د شادو غوندې پېښې کړې د قامونو
چې یې جس د نو ښتون بسې بسې شي
چم په چم دې له خاورینې دیوې کړه
له دیوې نه عقوبت بلې د یوې شي

کږ شوملې[3] سره بېل بېل کړي
زمانه د ښروند شاربل کـــــړي
د مېړه لاره یـــــــــوه وي
چې څه کاندي هغه تـــل کـــړي

۱- بڼه = رنګ، ۲- ښنې ښنې = ریښې ریښې، ۳- شوملې = تروې - شلومبې .

چې په لار د شهزاده[1] شي

هغه دوه ژبي ساتل کړي

په فرعون کاندي نسکوره

چې دستور د کليم خپل کړي

دره يونيم په نېزه وړي

که آسونه د پېر تېخل کړي

د ښې ورځې په تکل کې

خلق توري هم ګالل کړي

د کالا کوترو ته ګوره

چې په نمر پسې غپل کړي

○

د باتورانو نوغي[2] دې خوړ کړ

درته دې پاتې تش پېخالونه

دلبه[3] مرداره څندوې لاس کې

تش تپوسان پرې کوې سود[4] ونه

د چتو ښکارې دو ګزې نه کړي

هوښيارې کړځي نيسي بازونه

۱- شهزاد د = [illegible]کياولی دکتاب نوم ، ۲- نوغی = اصل - نوغی خوړول - بېخ وړکول ، ۳- دلبه = غوښنه - طمه ، ٤- سود = مینه

چې پرې اړې وې د باتورانو
نه ښکارې هغه د ننګ نښترونه
له خدای اګاه شول او نه له ځانه
طالبان وايي کوم کتابونه؟
غرابين زنګ شه، او توري پڅې
پاتې ملا دي، يا يې بانګونه

وګړي ګوره په غوړنو وپړنو
نمرې له يوبل راشوکول کړي
کارونه واره دلاس برې دي
څوک شي سکوندلی او څوک سکوندل کړي
دښته منانو د ينګان راپنډه دي
دښمنانو ونډه وېشل کړي
يو پېنځور هم خپل نوغی نه خوري
آدم لګيا دی آدم خوړل کړي
څوک په خمڅو[1] پسې راونده شول
څوک په اوبزمکو[2] شونډوهل[3] کړي

۱- خمڅې = د نروجوار و د و ډوډۍ - خوار خواره، ۲- اوبزمک = غوره زېړه خوراکه - شاهي خواره، ۳- شونډوهل = لکه څاروي چې په ګياه کې تشه خوله ووهي، ولې خوړي يې نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قبر ځای د لولنګر نښته

ځمکه وال ځمکي را انغاړل کړي
دو رېتو غوښو د دوزې خېژي
خالق آخر به منځ ته کېدل کړي

د ځمکي مخ چي په بلوا ړئ
دا انقلاب دی، هم دا پکار دی
چي سپورا و پلی سره یو سیال کړي
هغه ریښتیني کاروان سالار دی
وار ته دي ځله زړغي زړغي کړي
نن را اوچت شه هم نن دي وار دی
مېړه د عقل، غوښي د ښکار خوري
د عقله پلی پخپله ښکار دی
هر سړی ځانته تر خره توبزي
یو ځو ماره دی، نور ولس خوار دی
کلیمه وایي په شرنګ یي نه دی
یو سرا و بل سر عالم بې لار دی
د ننه په تن کي زړې زرغون نه کا
بهر بیا کوره څه رنګ بهار دی

ژوندانه کله بیلتون کله کوونه دی
کله مل شه د تولنې کله بڼیسل
که دې زور د نړهانې بدلولو نه وي
د دوران کوخړې خوره اوشه بدل
درناوي او سپکاوی په جسوارړی
ستا په لاس ده که کني اوسې که نسل
نشه توره کوری لاړدکتنې نه ده
توریالیه! چې څونه شولی حق مسل
ساد، هغه چې په خولوېې دتندې خورې
تیار خوړکې دی د همه ولسیا غسل
دیکرنکو کوکل پاک وي تل له ویرې
درغلان او دو رنکان وي په زلسزل
ته ویله وې چې کوچې ماهیوان بارکړې
اوس وهې به پې دایلبند شمال او ربل

حقتولنې ځنې پرته هرنظام کې
بنیادم له خپله ځایه راغورزیږي

د ککوړې د سړې ټوکړې د پاره

آدم زوی بل آدم وته ټیټېږي
یو شته من دی چې ټولنه کې ټولواک دی

نېستمنان خوړه جنګ شوي تل اوسېږي
د ناچارو کټه باندې کښتوي باندې

د چارمنو کښتوي بې ګټې پخېږي
د بې وسو د خولو په ترمو خاشکو

د وسدارو ما ڼۍ رنګ، خمې ډکېږي
د رناوي چې په موړۍ[1] یا په دوتروي

لولنګر به په ګنجکه خود ارزېږي

بې اسرې آسمان ته غړېدې غوړېدې اړې
په ظالم چې به لا ګله نسکورېږي
په زوخړه به بې غروره شي ټول ویلی
په لړمون د ځمکې داسې اورختېږي

بې ټولنې ژوندون څه دی؟ شنه پسرلی دی
بې ټولنې بنیادم څه دی؟ نه شی دی
ټولنیزه ژوند سمسور د سړې جسکا
د ټولنې مدعا واړه سړې دی

۱- موړی = پانګه،

په تولنه ریږکی لوی قهرمان شي
بې تولنې قهرمان هم لیشتکی دی

چې تولنه دې آدام په کلیمه وي
هله وایه چې خپلواک د آدم زی دی.

د تولنې سره مل ، دځان ښارن شه
چې ستا «زه یم» د ښوندون ځانګړی شی دی

چې تولنه یې باره(۱) دارتیا(۲) ناخلي
هر بنجمي خپل چاروکی هندوکی دی

کلیمه وار نړۍ یوه کورمه کړي
د یوې کورمې خوتل یوانګړی دی

دا زغوله ویخه ستړګې را تورکیږي
د پسرلو لاره د غنو په چا په وي

د نمرود د خرخشو به ښوی پرې بې
سرې لنبې د خلیلانو خوراکه وي

سامري د زړونو بت غلونه را نیسي
د مڼو پیت پرک هم په تپچه وي

شرق ناتارې د وختونو نیمه خواکړي
انقلاب چې یې په نیمه کلیمه وي

۱- باره = پیښتنی ، ۲- ارتیا = ضرورت- نیګرتیا - کرمه -

ارکجه چې نظامونه د نړۍ دي
ولسونه خو نه خوړ يې ارکجه وي

○

د ښنړي تخم کروکې عقوبت وي برخه ښنده
خېږ يې څه کړي چې نه مومي شوګ يې وېږې له درست ونده

○

چې د مال او ځروندانه د واړه زکات شي
سرلوړي به دي هله په ولسات شي
چې نيستي د بيمنانو نه غوځېږي
او ردي پوړي په داسې خيرخيرات شي
ولسونه په ميړونو ځروندي اوسي
چې ميړونه په نيش لګي، خود ميرات شي
شريعت چې په اندول[1] دخپل وخت نه وي
عقيدې واړه ذکتي لات منات شي
د ځروندون پانې په خپلې سکې[2] کېږي
هغه ورک دی، چې پيرې يې په ميرات[3] شي
چې يې منده نه له دين نه له سادينه
د ځروندون خوانږه په داسې ولس قسات شي

۱- اندول = توله، ۲- سکه = سرمايه - راس المال، ۳- ميرات = Grace - لږه وربخښنه.

د هغې اوښې ملامـا ته عقوبت شي
چې يې بار له خپله توانه څنې زيات شي

هر غورځنګ[1] ته دوړنګان ورننوځي
ځان دې پوهه په دې تکي هرسالار کړي
تا بيا ګرانه د بهر د غليم نه ده
کور غليمي په اتبار اتبار ګونه ار کړي
د دوړنګو[2] وي نظر په خپلو ګټو
کله غاړه کې تسپې کله زنار کړي
چې د ننګ خبره راشي کور غاري شي
تش ميدان کې به د روزو تود بازار کړي
تا ته لاپې دياري وهي سوګند خوري
شا په شا دې له دښمن سره روزګار کړي
دوه مخيزه روند په نه روندو ليکه[3] دی
يو مخيزه شاه ځلمي يو مخيز کار کړي

۱- غورځنګ ء تحريک - خوځند

۲- دورنګ ء دوپړک - دوه ژبې - منافق

۳- ليکه ء حساب

(c) ketabton.com: The Digital Library

همه خپل جس دی سړی توب خاورې ایرې کړی
د دوړنګ عمر په ځان باندې ستم دی

ښېښتن ټول د قدر وړ دي پیدا کړي
یو سړی د بل سړی نه په څه کم دی

تر تیمار[1] د فرعونانو دود دستور وي
که ولس یې تل زغمي، نو ولس کرم دی

ستور تلیزو ته چې لاس شي رسولی
ولې سود یې په ګلونو د شرشم دی

باتوران چې د کونترو ځای له راشي
ای ویړ ژلو! نو هر چا ودی د غه غم دی

دي ټولنو او دودونو لیشتکی کړ
کمنی لوی له کائناته بنیادم دی

په لویدیځ کې لر له عقله رڼایي ده
په ختیځ کې د هر لوري نه تورتم دی

نمریتار[2] چې د فرعون وي نرامن نه دي
نرامن هغه، چې فرعون یې ورکول کړي

۱- تر تیمار: وهل ترل، ۲- نمریتار: د بل د ودي ته ناست .

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې يې جسه وي جابروته تيتيږي
چې جسمنه وي جابر را بغول کړي
چې د بل په سترګو ويني تول را نده دي
روغ هغه چې يې پخپله ځيرول کړي
نه سړي شو چې سړي يې خدايان کړل
چې سړي وي نو بتان نسکورول کړي
چې بلزونه کړي تنزړي، بازوان نه دي
بازوان هغه چې تنزړي بازول کړي
ننګيالي دښمند نيمګړي هم پوره کړي
او ولس په خدائي رنګ کې رنګول کړي
په ذروکې يې چې ستوري زرغون نکړل
هغې خوشې لوړ په لوته تيرول کړي

ډکې ډکې جولې خلق ځي له درمن
برکت دې شه ننګياله په رشې
ښاپيرک په توروځخو سرښاسي
سو رپيا شه ختيځ را نولې پلوشې
د بازونو باتورانو يدې قات کې
تپوسانو ځنې غوره دي باشې

د دروغو، د ناحقو منزل لنډ دی
ترڅو پټې را ټینګوې به یې مشمشې[1]
لا لیدلي یې بورسترګي کلیم نه دی
څه کړچې فرعونان لا په نشې
د حق د وکه له خپل ځای رقولی نشي
د باطل دا شد تو نه خرخشې[2]
ارو پیچ چې له نقشې د کائنات وي
په بل مخ شوی د نړۍ هغه نقشې

چې د نمر سترګه وبرېښي
غرونه واوري کاندي ویلې
حق بربال پرون هم نن دی
که یې نښته څوک په سیلې[3]
داو بو د مخ کیل نه دی
کلیمه د کاڼي کیلې[4]
د نښتر د سیالي نه شوې
که په خنبر شوې پرې ډیلې[5]

۱- مشمشه = پروپاګنده = ډنډوره، ۲- خرخشې = جنګونه، ۳- سیلی = ملاتړ
٤- کیلی = کرښې، ۵- ډیله = یووالنه.

بدخوګ بدونه نه وايي

خلق شوې داسې ايلې

چې رنځور باوړې[1] وکړي

پوچې شي د دارو هيلې

له پولاد اصيلي زېږي

خړې نه زېږي اصيلې

چې نښتر له برمه درومي

نه ټينګېږي په يونيلي

○

لکه کس کړي په ځان غاړي

هسې قام په ځان ځاني[2] کړي

د هرچا تبر له تن دی

خپلې سپينې خپله پرې کړي

هرڅوک قبر ځان له کيني

هرڅوک خپلې جنازې کړي

غليان له کوره زېږي

پلمه بازڅه له پلمې کړي

هرڅوک ځان نه تبې[3] سرې کړي

بيا يې ځان باندې سرې کړي

۱- باوېړې = ډناروغۍ بياتاندېدل، ۲- کاڼې = شندې غاړې، ۳- تبې = دکټې تبخې

ښه عمل بری ښښن دی
ښه عمل په غاړه پرې کړي

ښمن ظلم تېرې نه کړي
هر څوک ښه وېوې مړې کړي

د فرعون دکور له درنده[1]
کليان جګې ونې کړي

○

په مسور[2] و باتورنه رنګوی نوکې
د ښپږ و تو دې وينې يې مسوروي

د ننګيالي کرلې خپړي ، سمسورې
ميړې وارئ او سپينخړي که سوسر[3] وي

د دوران تا بيا دهغه چا دوس ده
به غ ښتنو ډرونو چې يې نظر وي

د تاريخ نه تول زرزري پړ کونه شي
چې مدام د ننګيالو موتې لښکر وي

منګوان به څو حق د لارې تښتي
د هر يو لار به آخر پدې خيبر وي

۱- درنده = غولی - جوس .

۲- مسور = دمنوکونو رنګ - نيل پالش ، ۳- سرسر = دوکيا کبدونکی اور .

○

علیمه لوی چیناګر دی ‏ ‏ ‏ ‏ تل ترتله په غـور څنګ
سوسرونه پرې سپرلین دي ‏ ‏ ‏ ‏ سیمه سیمه پرې ګلرنګ

○

دکشر مشر فرق خوخود وی
ځښتن لومړې دی او ورپسې ته یې
دیونه کچ یې په نور وبــــــره
هغه قجیره، څواکمن مبره یې
چې دی خویونه د هغه خپل کـرل
هله په ولـه یې، هله به شته یې
څکه دې غوره[1] خپل سرا خـلـي
دهغه مت یې، دهغه کـره یې
دهغه مل یې، په زړه م بسیــل یې
له سین زرغونه بربوکیـنی نه یې
په سپکو ګانو چې ځان دي تولې
دا له خپل ځایه لا اخـبرنه یې

۱ـ غوره ـ تورتهمت (... فلم تقتلوهم ولكن الله قتلهم ...)

په درست عمر کې بونږه (۱) دې نه ده کړې
دادې بازدې وهنده او دا میشکار یې

یو قدم له خپله ځایه مخکې نه شوې
دکانې غوټکي یې تول عمر په لار یې

نه دې برید، نه دې ولجه، نه دې مېښود څه
هسې لوټ (۲) یې او دځمکې په مخ بار یې

څه که ځان په سر ومهرانو باندې نیسې
په نظر د صرافانو کټ بنګار یې

حج، مونځونه، تلاوت کړې روژې نیسې
ولې اوس هم زناري یې، بُت ګزار یې

لږه پښه ونیسه فکر له ځان وکړه
چې دا ولې له همه قامونو خوار یې

چې هم دغه مذهبونه دې امساوي
لکه ړوند له کړنګونو به غوزار یې

دغلیانو په مسودونن
چې زنارونه ؤ، هغه تسپې دي

۱- بونږه = لومړې ښکار کول، ۲- لوټ = بې هډوکو ځانده.

کتاب کښلی، باطله کړې

دکتاب مېنځ نن هغه کیسې دي
انځور هم هغه خدائي انځور دی

ولې پرې شوې پوچ کښېدې دي
چې خلیلانو راپه نکښولي

دا منیانو هغه کعبې دي
دا چې یې نړون دکلیمو خیژي

چې ویخ یې کوري بې کلیمې دي
دمذهب شړوتې لیندې په لاس دی

ځکه یې ویشتې تل مړوندې دي
چې حق ننګي وه ځلمی وغشي
چې بې ننګي شوه ځلمي ډرمې دي

دباتورو دور تېرلږه پېر
لږه ناسته یې په ځاله

دښوند بړد[1] کې، راځي پېتې[2]
دنصیب لیکځ ته اتماله

چې نیستي په هستي مارلي[3]
څه به خلاص شي له زواله

۱- برد = سیالی، ۲- پېتې = وروستی، ۳- مارل = حسابول.

چې يې ګړه کليمه ده
ولې نه دي ټول را ټاله؟
بازاري دي خپله ستايي
په دېوال له تش پېخاله!!
په نرۍ باران پسخه شي
اوم غړن لوښي ګلاله!
د بل ګټې ته په طمع !
هيڅوک نه ګټي يې تاله

خوارہ بر سېره کا، تراخه به ورک شي
چاپېرښولنه که هر څو ترخه ده
تيرې به وي ترهغې څلې څلې
چې دي ډيوټ باندې ډيوه څومره ده
حجره، جمات کې يې رېښتيا وويل
له يومخيزنه ولسيا خپه ده
د رابيا کې بورجل ته ځان رسوه
که لار د سروغنو چا په چاپه ده
د صبا لاره څوک دېب کولی نه شي
ممه دا وخت تکه توره شپه ده

په سپوږمۍ کوزشه مېرمنې وویل
دا د برنګ لارې لومړۍ کړپه ده

ښه عمل «زه یم» زرغون کړي
بد عمل د «زه یم» زنګ شي
چې په «زه یم» شهسري (۱) شي
دوه جهانه یې قلنګ شي
شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخې شي دوه رنګ شي
بیا د «زه یم» ژوندانه دی
چې کالبوت دخاورو رنګ شي
چې سمسور یې «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي
مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې دخدای په رنګ کې رنګ شي
په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په ښښتن که دچا ننګ شي

---

(۱) شهسري = سترسری - لوی سړی .

کسبیده پرې ستا عمل دی
که دې "زه یم" سرانځور دی
شو سره هسکه دلې هورې
چې په "زه یم" کې سمسور دی
چې ځوانکه[1] یې شي تورکې
تش لمنی، هم مختور دی
ای د خپتې غم خورکو!
خپته هم، خوشروند شه نوردی
دې آدم، آدم په زه یم
بې له زه یم دآخور دی
چې د تش نس او د نوس شي
سرې ذات پورې پیغور دی

دمیړونوتیرو تورو چورنګ یو رل
د اَتي په امبالې چې غورځیدل
د هغو ښاړو بنه بنه الـوزي
سرچپه چې جوړه باز ته نیغیدل

۱- ځوانکه: د زړې یا تخم هغه شونې تیا چې زرغونه ترې کیږي.

دهغو په طبیلو خړونه رغبستي
چې له حق ځني ناحق ته اوړېدل

چې خوړلي سوګندونه يې دوفا وو
دار يې يښي په اوږو وګرځېدل

د رندو کلي کې کراني خرمهرې وې
او لالونه په سوپياکو خرشېدل

دکليم په برخه دا رنګي مژړواک ؤ
چې له واکه بې واکي ته پسخېدل

○

دمېړونو پولادي متې سنګر وي
توربرېښونه يې شملې دقام دسروي

په پوړونو دجمات خوبونه نه کړي
يرغلونه دباطل چې يې په سر وي

دمېړونو نغري کوندرې شړيک وي
شيخ ملي دوتر يې واړه يو دوتر وي

مخور د نړانې هغه تومن دی
چې پرانستي يې په درستې نړۍ وروي

دنړم چينه به يې هم چرې تاند نه کړي
چې پخپله روستې ځبلې د نښتر وي

په نېزوکې يې د وړانګو ستوري ولاړ شي
تنګيالي د نمر خا ته ختلي نمر وي
که د پېنګان لري هر څو ستړي وزري
لويې ماري د باتورو په څيګر وي
چې کاسير وي په پړونې کې بربنډ وي
حيا خپله حيا نا کوله څادر وي
پردې بد شي د کتهوی خپلې نکولی[1]
بدي کړوني خپلو بد وله اشر وي
د مېړونو د څنګوټ هم دغه دود دی
يا د هيږ تول ماړه يا تول نهر وي

○

چې يوه يې مفکوره وي
اوله دې نه په ادب وي
په سره کې کنجې[2] لاس وي
په توده کې يک[3] جلب وي

○

نه نوره د کائنات ده   نه د شړوند دستور او لاره
چې يو څو دې په وله[4] وي   او د نورو برخه خواره

۱- نکولی = پخکري - لمده بل، ۲- کنجی لاس = خپلو کې کلک لاسونه ورکړي.
۳- يک جلب = چې آسونه يې څنګ تر څنګ روان وي، ۴- په وله = ماړه - هوسا.

د ميړونو لار[1] لومړی توری وهلی دي
چې نړۍ په ولکه واخلي نو ويش کړشي

د ميړه نيکه دوتر چې شته کول غواړي
هغې مټې بډې راکاږي او ښکر شي

د قام مشر هم د قام په جامه بو[2] يه
چې ولس يې د شړه وي، شړيور شي

زمانه که ببرشوی اباسين شي
شاه خلمي ورته پښې بنجې کړي تور غر شي

چې په ننګ د لا اله وي غزا هغه
نور خو هسې خلقې خوشې ککر شي

د سينا په دو نهه پنډه تول سربري
ديوې دونهې ترمخه يو تبر شي

برغو[3] پوک وهه، د ننګ ورکا نغارې له
دا خواره واره بنجخې[4] که لښکر شي

۱- لار: قانون ، ۲- بويه: پکار دی، ۳- برغو: سنکر- تورم ،
٤- بنجخې: درې خچې (په اصل کې دونې بوټې سرغوته وائی .

په تور بریښ چې په میدان کې جنګیالي وي
سر ځیرې کې یې وتلي ننګیالي وي
په خپل کور کلي کې د پر خلق نامستو وي
حقملان په ولسات کې نومیالي وي
چې کلیم ورته بیرغ د یرغل ور کړي
که په هره غاړه مخ کړي، بریالي وي
کلیمه پښتوله، په لاس کې بمبل توره
د میړونو خو هم دغه دوه کالي وي
که لوی شي دی هغه منډ دا ابدالي دی
په دا څه که دچا توره ابدالي وي
په سومنات دغوا بین په خوله بانګ وایي
چې په ختنه کې یې ګډه بلالي رض وي

بازداري پورې پیغور شولې بازداره
باتورزي دي قوشخانه کې تپوسان شول
په متولنه کې رنا پوښتي زانغله
که وکړي تول د سیلمي نه حاجیان شول

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرعوني او هاماني په زلزل کوره
پدې شخړو کې یو څوک کلیمان شول

چې دیوې یې ستا پلرینې واخستلې
دمېړي له ځایه پورته شو آتیان شول

د همت سپاره دې وبوګنېدل هسې
خر سپاره درته له پامه وزبکان شول

زهریالی له خپلې مارې پښانه شو
پېدا څه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

ای تورانکی او رد زړه ونوله
ستا یوه کوکه ورکېدلی نه شي

ستره شلونه د ازغو که وي تل
د ستوګو لاره څوک نیولی نه شي

د ګیدړانو په اور رڼو کې چرې
د زمري غورځب خطا کېدلی نه شي

چې شي لاس بري د فطرت په لارو
په هغو چړک را پرېوتلی نه شي

د نن په ګټه چې بې سود کړېدی
د صبایي میدان ګټلی نه شي

چي له دې حُمکې پوره ته شوی نږدی
خبر د بل نړوي سړاو ړلې نه شي
په شاه میره یې انګازه شوېده
که یې بنجخی نسن لیدلی نه شي

چي د لېچو نړور پیدا کړي تور دار شي
چې چنګېزیې وتړي نو هغه لار شي
چې وسلو منتوسره کلیمه نه وي
که دغو پښان تو من وي تار پتار شي
له دستور د کا ئنا ته ښنک وخېتي
د کندوا نبار شته من قامو نه خوار شي
بې وسي په دنیا لوېه کوتا هي ده
چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي
آدمزاد لویې میراني شي کولی
چې د خیتې د غمونو نه وزګار شي
خواري بويه خو په حقې لارې بریه
خرڅ کله په خولو وینو چنار شي
ته پخپل بخرکي ولې نا ویسایې
هم بخرکي چې خونډي کړي سوانګار شي

شنه راستي د سروي هيڅرې خيَم نه خوري
که پرې تېر د خزانونو تر پيمار شـــي

د باطل د وېرېټکي خو کليمه ده

لـه نيمګړو مفکورو هيڅ نه وېرېږي
د پرقامونه به د ځمکې له مخ ورک وو
خو د ټکه سره تېغ نه وږی کېږي
زېږې[1] ټول سمسورېدل ځوخت ترمنځ کړي
تلوار ګړندو! دېګ پسوار باندې تودېږي
پلويانو د روسو اولينن! واورئ
دا نړۍ ستاسو په وړاندې به نړېږيا
بنسټونه د ړندون په يوه حال وي
اډا بنې مګر له وخت سره نړېږي
ټول بدلون يا نه بدلون ړندانه ندی
خوار هغه دی چې يو لور ته ځنګېږي

په شونګار دا باسين چې شوی پورته
ولې چپ يې د مانېکي سندره نه کړه

١- زېږې = نړۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاړاکونه د خزان ترکونه تېر شول
خو د سروې شنه جامه یې زړه نه کړه
چې رښتیا ویل د کومو خولو تورو وه
بر په دار یې له رښتیا و بله نه کړه
راغلل ډېر انقلابونه دلې هورې
ولې درسته یو سالار کلیمه نه کړه
مېړنې په مېړنې پسې لوګي شه
خو باطل سره توده یې سره نه کړه
تېروتورو، تهمتونو او خوږې هم
هیڅ کچه د یتیالو عقیده نه کړه

چې د سرو وینو پیاشې پکې ځلېږي
شاه ځلمي هم په مغولارو چلېږي
سر سجدې د جماتونو په پوړونو
د مېړه په یوه هڅه نه ارزېږي
ککرۍ د کلیمانو وې تل هسکې
شکر ورې ککرۍ ورنه ټیټېږي
حقملان له زمانې وې پیړۍ مخکې
خلق نور د زمانې پر دود تېرېږي

کلیمه د کائنات سره جنګیږي

غل د رغل به له جنګ غالي پښاکیږي

نه دي خپله غاړه خلاصه په مړینه کا

دي نه مه ګوره چې کله صبا کیږي

دمیره له متو پاڅه   دناحق جهان نسکور کا

په چینجنو روستو ګړګو   بود هیره پورې اور کا

دا خدایان د تینګې نه دي   ولې نه سترګې د بوّر[1] کا

دقامونو ونړۍ ځمکه   دآدم تالیزه کور کا

دا دغوښو تش لوتونه   په حلقا دجسو نور کا

دخښتن په ګنبد وکې

خپلې چارې دې انځور کا

په تیرو تورو برغنده ځي

ننګیالي ځي په خپل منده ځي

دمیره دخولـــــوونږم

د سپرلو له ګرده ونده ځي

---

۱. بور = نرمري.

له ښېښتنه چې هم غږ وي
هغه کار هم کله شنه ځي؟

هغه پښې پرې کړې بویه
چې د خلقو په مرکه ځي

د تسپو خاوند ته خیر دی
که ځي دار لره، لوڼه ځي

وسپینیزې ختې[1] را وړه
د کلپانو آخر کنده ځي

چې په ځانګه کې پخه شي
هغه ځمکې له بې شنه ځي

○

چې له اوره لاشه مومي
ځېږي ویره بیا له اوره

زړې مات وړوکي کور کړي
شي همغاړې له شهکوره

په چرسو[2] به تر خو سود کړي
کائنات ځنې پلن پسوره

د زړې ځای پکې ورک شي
چې ژوندون کړي جامه نوره

۱ـ خَت: کمیس ـ پمنۍ، ۲ـ چرسو: تنګ ځای

سرېخيره تل پاتېږي
خير دې نشته سرېخوره!
د فطرت په هنداره کې
له څښتنه ځان ته ګوره

چې ځان من دی هغه کس دی
چې ناځانه دی ناکس دی
په سيلاب غرور نه لړېږي
څه ارزښت دلې د خس دی
يو په لس، هم يو په سل دی
پياوړي چې په جَس دی
د هوسو د غرالې[1] نه
دزمري ورتېره وس دی
په زرګونو دلو سَرډ[2] له
يو بڅری داور بس دی
ګړندو پرې ږېره ګل کړه
د مېته ؤ کاروان پس دی

۱- غراله = د هوس سېل
۲- سرډ = يو واښه

زرداران خوري مدام غوښې
د خپل قام لکه کرګس
په درست قام یې لګولې
له پېرواسې کرګس
دوی رېښمين له سره واخلي
قام له پاتې شي یکرس
روږي دې ب کاندي ولس ته
بیا کوي مانځه او دس
د بې وس ونډې کوونکو!
وي ترڅو به ستاسو وس
د «لا ترکضوا» وخت لنډ دی
لاکوئ هوا هوس

چې ښکېلې ظالمان شي
سينه يخه د جهان شي
چې خدايان پر ځمکې پرېوځي
را اوچت بنيادمان شي

چې ځانګړې دوتن ورک شي
په توبنه لولنګران شي
کلیمه هله په پښو شي
د باطل یو رجل چې وران شي
زورداري کې ځانا ځان وي
کلیمه کې تول یو ځان شي

پدې ښخړو پرکسنو کې
هم هغه ځلمی انځور دی
چې د تول نوغی دخیره
همه چارو کې حقطور دی

پورې په جسو شه بیا ګوره
چې یو تن ښنګه لښکر شي
د میرو له چارو بریښي
په تندی اخستی غر شي
هر دمخو برخېزتیا ده
چې خرډک پاڅي نښتر شي
له تنې زوخ چې اوچت شي
لکه نمر پېرې تل سحر شي

چې ژړوندی وي د ښکار ځله

تودې وینې خود شهپر شي

زمرین ګوا ښنه شاه ځلموته

سلامي سنګر سنګر شي

ځوانان څه ګرځي دوړمې دي

ځکه يې غشي بې پلې دي

چې له بازه چټو ته ناست دي

پیغالونه يې ولجې دي

ولسات لکه تنزري

د ښکاریانو په ښچې دي

د بل مخه يې پتوله مخه

پرګښي نه دي ټرمې دي

د نمرود وسیلې وايي

له آذري عقیدې دي

چې نو مړي په سرود دي

د سرو تشي پیښې دي

د باتور نخښې يې نشته

لاملخې تولې جوڅې دي

د یو شرق نرغملونه دي
د اپړې دومره اومسې دي
پکې زه یم بوده نه شه
وجود ته شې تنستې دي

○

د آدم ځانګړی "زه یم" لکه حق صمد احد دی
تن زانزه دی ولې زه یم لم یلد ولم یولد دی

○

د هر ذرې په دروون کې د خپل ستر وجود انځور وي
تېغ، تنه ځانګې ګلونه یې هم کامونه په خپل لور وي

○

دیکونکه برید مېرونه نیسي نور نور سنګرونه
د فطرت خوابزه لړنه دي که ساره نه شي مستونه
لمن څه چې، ځادر خور کا د سپرلي دېر دي ګلونه
ته لا میشت په سر پړاوې ځروند دې شخړې پړاوونه
خوني خوني ستور ته لیږي تازه نه کړه یو خونه
که تنها کووته کښېني شي کوته به مزلونه
قدم تېز کړه، چې غربیږي ستوره تلو کې جرسونه
یوه ورځ به درته راشي
ستورکزونه بېلکونه

چې په یو هسته پیوست شي
ذرې غونډې شي تور غر شي
وړانګه کړه شي په وړانګې
ړا دبره نوی نمر شي
چې حجرې غښتلې پاڅي
نو د هِکَ ځاندرو سحر شي
ننګ له ننګه چې کوشیر شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي
چې سپینګیر سره صف تړ شي
هله الله اکبر شي
هڅې هڅې چې په ګواښ شي
نوجوغې نوې په سر شي
شهسواران چې یک جلب شي
د بړدونو[1] لوی اختر شي
تور په تور باندې شي پورې
سترګې سترګې یو نظر شي
لارې لارې هر آسمان شي
چې همت وزر شي

---

(۱) بړدونه = ولجې، مال، غنیمت.

د ژوند پېټي شي مخ لوڅې

چې شو کېر تېره نشتر شي

چې کټل بخښل توره شي

بیا آدم جنت ته ورشي

چې د عقل سپاره وېښ شي

پوچ خدایان هله د بر شي

د وجود توره زیږون دی   او د "زه یم" نوښتون دی

نوښتون کړه د ژوند ټره   نوښت "زه یم" له پاڅون دی

یو غورځې دی اباسین دی   غروند غرونه دی یو ږنیز دی

یوه هڅه دی سپوږمۍ ده   یو یرغل دی ستور تلیز دی

له تش سټر لاس اوچت شوی   اوس د هر غوره غوریز دی

ستا د توري له ټکوره   کائنات ټول سندریز دی

غره راغه دي له همته   ګل لمني ګل مخیز دی

لا د ژوند غرمه ده لري

دا خو اوس لا سوکهیز دی

که د ښروند نقشونه ډېر دي
ته د واړه ښروند انځور يې

نور ښروندون دي همه پلې
هم يو ته يې چې شهسور يې

واړه ستوکي يو يو رنګ دي
ته له رنګه سپرلي طور يې

د هوسۍ په سترګه د نشه
هم باتور کسي د بور يې

د ذرې په ځانده نمر يې
په قطره سمندر سپور يې

ته په ځمکه کې آسمان يې
په سره او بوکې اور يې

د لښې سره پياښه[1] يې
لا ښه توره، هم تکور يې

چې راغوندې شي موټي خاوري
کائنات شي چې ورخور يې

د محرو په اړونکه کې
له ظاهرلېده څه نور يې

۱- پياښه: د ښاتو ډک ګبين

نور کورونه په تا تنګ دي
نه هم سیال د خدای د کور يې

مفکورې به دوېرې پوچ شي
ددې يو کلیې ورانده‌ې

چې يې بنسټ سندرې وايي
په صبا يې وايي ساندې

په تولنو کې زرغونه — دا ډيوې او مشالونه
د سرهنګو شاه ځلمو دي — د خولو وينو رنګونه
د شاه متو الامې يې — اسمانکه سنګرونه
ګنبدې يې د کړاو دي — وير سپيرلي شالیزارونه
د ناغوسترګو شوګير يې — شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګ بېزې يې — خوړي وګړي شولانونه
د عقلي مسنود رشه يې — هڅوبونه، تهذيبونه

د ځلي د نرګس غبن دي — پسرلی يې تانکه راتلی شي
په اړکه چاپېريال هم — انقلاب زرغونېدی شي
عکسمته پرګښو نه — مله د لارې تولیدی شي

میړه مل که د ښښتن دی له ښښتن ټټګي کېدی شي
د تیروازغوله تخرګه نوی ټه وتد راستر کېدی شی
دفرعون له خپله درنده
کلیمان را پاڅېدی شي

آدمزاد لا لیشتینګ دي لا د پرلري له خپل ډګ دي
که په تومنه باتوران دي لا په چاروکي لولګ دي
فلسفیان یې هلګ فکره لا، له زړه یې بې درګ دي
په دې ویرلوی کائنات کې په یو ځمکه، نمرتاوګ دي
که خپلوا که د پر ځان بولي چې یې ګوری لا بل وګ دي
د شپانه ښاریې لا نه زده شرمخان د خپل کنډک دي
لا یې عقل د پر کچېه دی لا په د پر جهلونو کلګ دي
د سرښوره نغوتکو په لاسونو کې لینزک دي
زبېښاکیان یې په جوش کې
هغه شان په امبولګ دي

لا په سر یې فرعونان شته لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریزکی دي لا دوچې د پر خدایان شته
د ولاړې ځکه نه شول چې پرې پټ شلمان شلمان شته

لا په دار مسیحیان خېژي — لا لنډ پاري مذهبیان شته

خلیلان شړوني کښېږي — د آذر لا لښکریان شته

هر نوښت ته کفر وايي — لا مخ ختمي زناریان شته

قلمونه په اور سوځي — لا د علم غلیمان شته

آدمتاله لا یو خوب دی — لا د قام، خاوړي بتان شته

سړیتوب ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حیوان شته

وخت به راځي، ادمزی چې
له خپل ځانه اشنا کېږي
د خښتن او د خپل زړه یم
په اړیکو چې رسېږي
وخت به راځي دا حیوان چې
د سړي په پښو پاڅېږي
وخت به راځي پوچ خدایان چې
دړبړېږي، نسکوړېږي
او د جهل کتابونه
د خنداتوکي جوړېږي
وخت به راځي کاینات چې
ستر آدم ته بیا تیتېږي

د آدم په پاڅېدو کې
لا د وېرو پېرو څنډه دی
د دې دوو پښو څاروی ته
لا په څټ کې لوی کولنده دی

ته په بتول کائنات برېږې　　خوله ځانه بې خبرېږې
ملغلره یې په زړه یم　　که سیپۍ په تن بهرېږې
په یو خاشکي کې توپان یې　　په ذرې د ننه غرېږې
بر سېرنه که لاک ښکارې　　چې په جسم شي نو سره زرېږې
ستا تو بری توره دې "زه یم"　　هم په "زه یم" ولجه ګرېږې
که ورستی راغلی کاروان کې　　خود واړه کاروان سرېږې
مینځ هستۍ ته دې پام نه دی　　د بهر هستۍ په چَرېږې
لا نیمچه آدم یې ځکه　　لا د نیم ځان روزنګرېږې
انځاره کې حق ته تلیه!
د ناحقو انځور ګرېږې

مفکورو پوچو او خوشو
کوچنی کړی آدم زړی دی
که یې ستر کتاب په لاس شي
د خښتن د برش سړی دی

الکتاب په ادم نه وني
لا نه بنودن آخرني دي
که هر څو مره لغوني دي
خو هر بن کې صباني دي

حق لا اوس هم ناويلي
که ويلي دنده لي دي
فرعوني دي په خمار کې
نا زېږېږي کليمي دي
چرګ پر پوتي سيلاب زوځي
نوح پلوي بې بېړې دي
دکعبې سپايان جوت نه دي
اتيوان بيا په غدې دي
يو مذهب دکمتې نه دي
داليندې وار بې ثږې دي
خلق خبنتې د بتکور دي
حُکه بنځې آذري دي
ناپوهي دهر وګړي
په وګړي په غدې دي

مفکوري پوچي نيمګړي

بنکيلکوونه، تيزندۍ دی

چې خوندي دي کړوروړه شه

چې دي وباړه خوندي شه

لاس په ظلم پورته شوی

بېرته شرق په خپل تندي شه

دباتورو جسه يې بايلل

چې دچتو وهندي شه

پولې پاڅي آدم وخوري

چې دپولوځای بندي شه

دخليل ع پرې ته وتې

دبتانو وهندي شه

چاتونګ داسمان وخور

څوک ځلا په کرپندي شه

څروندانه توله يوځانيز دی

که هرڅومره کښ رنګين دی

PROPERTY OF ACKU 7550

مخ د تلو په سيوري مخه
که هر تلی بل مخيز دی
په يو بم په زير چار وځي
دارباب که زر تاريز دی
لاړې لاړې يوشه لاړه
تل تلی يوشه تليز دی
ستور تليز ستور تلي کور کور
کائنات يوشه کوريز دی
پدې دومره هک ځاندره کې
ځمکه ناشي غوندې څيز دی
خو ځمکزی په شوني تياؤ
د همه شروند د توزيز دی

○

په تنزومې کيراو کړه
شيش بيا واخله وير جهان ته
چې ذره په ولکه واخلي
متی راښکه بيا شلمان ته
ستا تقدير څه ځمکه نه ده
لاړې وړ باسه آسمان ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

له بېلې دریاب ته واوړه
له تنګي نه پلن دامان ته
غوړ کمنه په لېنده کړه
بیا ورکښېوزه ښخ کمان ته
له سېرغو دي د پرشړوند وکړه
لاس کړه او بډ نمرږو بنان ته
پوهه بوځه څیرکتیا له
څیرکي را ښکه ایمان ته
په نړۍ ورخوره پېدوکې
ګرځېدلی اوسه ځان ته

PROPERTY OF ARIC
Established

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library